Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 88 ◆ Середа, 8 травня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

ПРИГОДИ АМЕРИКАНЦІВ У КИЄВІ

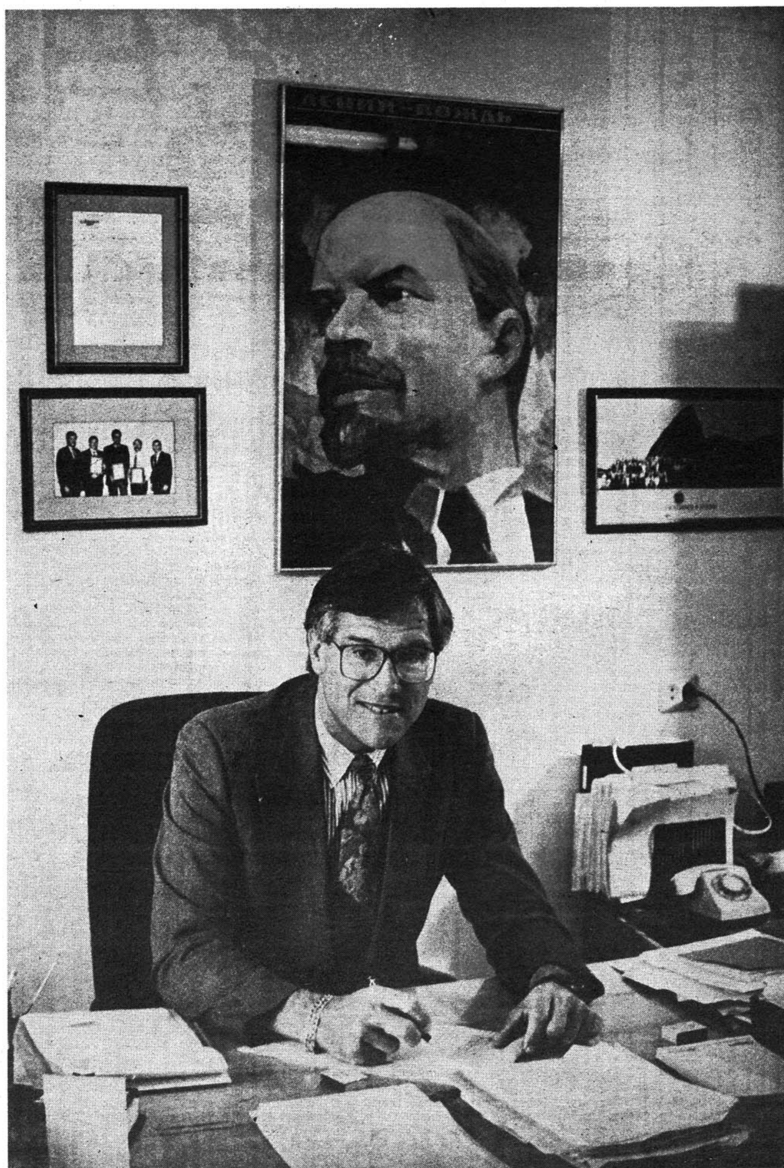
Щоправда, самі американці всі перипетії перебування на Україні не вважають пригодами, пояснюючи труднощі, які у них виникають, об'єктивними причинами становлення ринкової економіки в регіоні, де вони розвивають свій бізнес. А такі дрібниці, як подолання бюрократичних рогаток, приготування супу на електроплитці в готельному номері (квартир поки що — катма), мандрівне життя, заради діла можна й пережити. Так що все — о'кей! Головне — діло.

А з ділами у американського директора спільного підприємства «С. К. Джонсон Київ корпорейшн», створеного на базі київського виробничого об'єднання «Укрпобутхім», Джеймса Шеперда і справді о'кей. За чотири місяці випущено 300 тисяч упаковок миючих засобів і шампунів, а до кінця року їх буде виготовлено п'ять мільйонів упаковок. І все реалізовано в республіці.

А труднощі... Їх, як і всі події, треба пережити разом з країною, де робиш бізнес, сказав пан Шеперд, і прикріпив на стіні службового кабінету портрет вождя: американці з нами.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

(Розповідь про спільне радянсько-американське підприємство — у випуску для клубу ділових людей «Шанс» на 10-й стор.).

СІЯТИ льон буде вигідно. Уряд України прийняв постанову про стимулювання державних заготівель льонопродукції.

Згідно з цим рішенням закупівельні ціни на солому і тресту льону-довгунця, починаючи з урожаю 1991 року, підвищуються майже у півтора раза. Це складе по республіці додатково 176,5 мільйона карбованців виручки.

ГАЗЕТА «Запорозькі козаки» з'явилась у кіосках «Союздруку» Запоріжжя. Її випуск присвячений 500-річчю виникнення українського козацтва. Символічний і лозунг видання — «Козацькому роду нема переводу».

Газета містить різні відомості про історію і побут, військове мистецтво, культуру і звичаї запорозького козацтва.

ПОДАВАТИ щомісячну матеріальну допомогу матерям, вдовам загиблих в Афганістані, а також воїнам-інвалідам запропонував міським і сільським Радам Дніпропетровський облвиконком. Виплати в розмірі від 50 до 100 карбованців провадитимуться за рахунок місцевих бюджетів. Хоч ця пропозиція має рекомендальний характер, на місцях почалось її практичне здійснення.

ДІТЯМ, які потерпіли від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, уряд Республіки Вірменія у порядку гуманітарної допомоги передає 5 тисяч пар дитячого взуття і 8,5 тисячі штук колготок. Про це заявив на зустрічі в Раді Міністрів УРСР, яка відбулася 7 травня, перший заступник Голови Радміну Республіки Вірменія Р. Чифталарян. Вірменський народ, відзначив він, ніколи не забуде, як у годину суворих випробувань, пов'язаних з руйнівним землетрусом, народ України по-братерському відгукнувся на біду, прийшов на допомогу. Хорошу пам'ять залишили про себе українські будівельники, які самовіддано працею споруджували житло для потерпілих. Природно, і вірмени не могли залишитись осторонь, коли сталася чорнобильська катастрофа.

УРЯД республіки постановив створити в м. Києві Український науково-дослідний інститут проблем молоді, який буде підпорядковуватися Державному комітетові УРСР у справах молоді, фізичної культури та спорту.

Життя Рад

ЕЙФОРІЇ Я НЕ ВІДЧУВАВ...

Під час минулих виборів у складі Житомирської міськради сталися якісні зміни. Разом з новими депутатами прийшла в Раду багатопартійність, і завирувало під її дахом бурхливе, як весняна повінь, життя. Я зустрівся з одним з таких депутатів, попросив відповісти на кілька запитань.

Отже, Валерій БЛИЗНЮК, голова Комісії з прав людини Житомирської міськради. Рік народження — 1961, безпартійний, освіта — вища, історик.

— **Чи збіглося ваше уявлення про депутатську роботу під час виборів з, так би мовити, прозою життя?**

— Взагалі-то збіглося. Великої ейфорії від перемоги на виборах я не відчував. Депутатський мандат для мене означав лише початок важкої, копіткої роботи. Я ніколи не мав ілюзій щодо того величезного тягаря проблем, який залишили нам попередники. Неможливо за короткий час переробити те, що чекало вирішення роками, нагромаджувалося за ширмою показного благополуччя. Розумів я й те, що старі сили, які до цього мали майже необмежену владу, чинитимуть шалений опір, всіляко будуть заважати нормально працювати. Звичайно, враховував і те, що час і життя ставитимуть переді мною нові проблеми. Все це закономірність. Я історик, а в історії будь-якої країни перехідний період не проходив просто і гладко. Тому під час виборчої кампанії я не сипав на голови виборців красивих обіцянок. У депутати ніколи не балотувався б, аби не знав усього того, що на мене чекає, не бачив ясно шляхів вирішення тих головних проблем, які постали перед нами.

Багато вдалося зробити за допомогою нових законів, прийнятих республіканським парламентом. Хоча, звичайно, хотілося б більшого.

Дуже допомагає те, що у більшості депутатів нашої Ради позиція збігається з моєю, а головне — це прагнення більше і плідніше працювати. З кожним днем я і мої колеги набуваємо необхідного досвіду, тому тим, хто бажає зірвати нашу роботу, затіваючи безплідні дискусії, нічого не вдається.

— **Як ви оцінюєте роботу Житомирської міськради?**

— В цілому позитивно. Але моя оцінка суб'єктивна. Нашими головними «суддями» є виборці. Безперечно, можна було б зробити більше, на жаль, не обійшлося й без помилкових рішень. Вчитися доводиться і на власних помилках.

Остання сесія міськради показала, хто є хто. Виборці побачили, хто дійсно прагне вирішити проблеми міста, а хто — зірвати роботу, нав'язавши чергову політичну дискусію. Раді намагалися, наприклад, нав'язати розгляд штучно створених питань про кризу виконавчої влади. Але й тут нічого не вийшло. Новостворений виконком, а це видно вже сьогодні, працюватиме продуктивніше.

— **Чого, на вашу думку, не вистачає міськраді для більш плідної роботи?**

— Головне на сьогодні — це питання кадрів, насамперед виконавчої влади. Оновлюючи виконком, ми намагаємось підібрати команду фахівців — досвідчених, з нестандартним мисленням, з перспективними поглядами на вирішення проблем. Сьогодні такий апарат в основному сформовано, але є декілька вакансій. З допомогою новоствореного виконкому ми, не гаючи часу, розробили заходи, за допомогою яких ми пом'якшимо житомирянам перехід до ринку, створимо додаткові робочі місця. Але нам катастрофічно не вистачає республіканських законів щодо організації ринкових відносин. Заважає й невизначеність щодо пріоритетності дії республіканських і союзних законів та підзаконних актів. Хотілося, щоб Верховна Рада раз і назавжди визначилася у цьому питанні. Дуже гальмує роботу невизначеність у відносинах місцевої влади з підприємствами союзного підпорядкування. Проблема товарно-сировинного постачання також чекає розв'язання на республіканському рівні. Стара система вже майже вмерла, збої в її роботі, неможливість її реанімації у зв'язку зі створенням нових товарних відносин потребують негайного законодавчого вирішення цього питання. Кожна втрачена хвилина — це лихо для наших виборців. Словом, пакет необхідних законів великий, і я впевнений, що законодавці й самі не гірше знають наші потреби, бо вони типові для кожної окремо взятої області чи міста України.

— **Що очікує житомирян у світлому майбутньому — близькому і далекому?**

— Перспективи не такі вже чорні. Житомиряни можуть бути впевнені, що ми робимо і робитимемо все можливе, аби пом'якшити удари долі, які їм готує перехід до «соціалістичного регульованого ринку». Принципово невирішуваних питань сьогодні, на щастя, не існує. Першорядним для нас завжди є і буде захист інтересів і прав людини. Саме для цього ми розробляємо комплекс соціальних і економічних заходів, які матимуть позитивний ефект. Хотілося б, щоб обласна влада не заважала їх здійсненню, як, наприклад, у випадку зі створенням навколо міста поясу фермерських господарств. Тоді всім буде краще жити.

Інтерв'ю вів **Сергій ДМИТРИЧЕНКО.**
Житомир — Київ.

ЩЕ ОДНИМ ВИПРОБУВАННЯМ ВИТРИМКИ

СТАЛИ, НА ДУМКУ НАЧАЛЬНИКА УВС м. КИЄВА, ПЕРШІ ДНІ ТРАВНЯ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ СТОЛИЧНОЇ МІЛІЦІЇ

Уже звичними стали різні мітинги і демонстрації. Як, втім, і політичні вимоги, що висуваються на них, і прикрі ексцеси, які супроводять мало не кожне свято. Ось і після нинішнього Першотравня по Києву проповзли чутки про «чергове побиття демонстрантів міліцією». Чи був подібний факт? З цим запитанням кореспондент **Укрінформ** звернувся до заступника міністра внутрішніх справ УРСР, начальника УВС м. Києва генерал-майора міліції **В. І. Розенка.**

— Ситуація в Києві в перші травневі дні різко загострилась. І не стільки через ті чи інші кримінальні прояви, скільки через численні порушення громадського порядку. Особливо прикро те, що цим порушенням закону своїми безвідповідальними, а часом і провокаційними діями сприяли окремі народні депутати УРСР.

1 травня фактично очолювана ними альтернативна колона маніфестантів ухилилась від проведення мітингу на площі Жовтневої революції. Близько п'яти тисяч чоловік, незважаючи на звернення співробітників міліції, в тому числі персонально до Д. В. Павличка, Л. П. Скорик та інших народних депутатів, рушили проїжджою частиною вулиць з дуже напруженим рухом, паралізувавши його, до Лук'янівської тюрми. Ні в заяві організаторів демонстрації, ні в рішенні міськвиконкому, ні під час погодження з правоохоронними органами умов забезпечення громадського порядку під час маніфестацій про це навіть мова не йшла.

Зустрівши на Лук'янівській площі посилені наряди міліції, демонстранти почали їх ображати, закликали не підкорятись командирам. Звернувшись потім до присутніх, Д. В. Павличко запропонував провести прямо тут запланований раніше мітинг. А Л. П. Скорик заявила, що оскільки вичерпано нібито всі можливості для звільнення С. І. Хмари, який перебуває у СІЗО, настав час вдатись до допомоги народу.

З урахуванням обстановки, що склалась, було запропоновано направити в СІЗО делегацію. Її тут же створили з числа народних депутатів, представників шахтарів і преси. У тюремному будинку депутати І. Ф. Драч, Д. В. Павличко, Л. П. Скорик, М. М. Горинь вимагали негайного звільнення С. І. Хмари. Я розцінюю ці дії як грубе втручання в роботу правоохоронних органів, як підрив принципів правової держави, яку ми створюємо.

У цей час мітингуючі перекрили проїжджу частину вул. Мельникова, а при спробі міліції витіснити їх — лягли на асфальт. Інші на вул. Пархоменка почали ставити намет. Атмосфера навколо ізолятора негативно позначилась на поведінці підслідних і засуджених, які перебували там. На окремих постах вони підняли галас, намагались відмовитись від їжі і виходу на прогулянку.

Лише після численних попереджень з боку співробітників міліції без застосування, підкреслюю, спеціальних засобів пікетники були відтіснені з проїжджої частини. При цьому окремі з них намагались завдати нашим працівникам ударів древками прапорів, парасольками. З трудом порядок було відновлено і в СІЗО.

— **А що відбувалось у Києві наступного дня, 2 травня?**

— Після зустрічі біля Республіканського стадіону з народними депутатами кількасот чоловік провели мітинг на площі Жовтневої революції, де знову лунали грубі нападки на міліцію. Потім перед центральним входом до консерваторії окремі учасники мітингу почали встановлювати намети. А коли співробітники міліції почали відтісняти цих людей, також без застосування спеціальних засобів, їх почали ображати, штовхати, бити сумками. Одна жінка сокиркою поранила руку старшині міліції М. В. Великому. Щодо цього факту прокуратура порушила кримінальну справу.

Сьогодні обстановка в місті в цілому спокійна.

— **Віталію Івановичу, чи не здається вам, що Київ намагаються перетворити в «лабораторію вседозволеності»? Організатори таких «маневрів» ніби придивляються до столиці республіки як до полігона: що ж міліція робитиме далі?**

— Вона захищала і надалі захищатиме права і свободи громадян, суспільство від протиправних посягань. А тих, хто заважатиме в цьому, будемо передавати в руки правосуддя. У зв'язку з допущеними 1 травня порушеннями ст. 185 Кодексу УРСР про адміністративні правопорушення (злісна непокора законному розпорядженню або вимозі працівника міліції) народний суд Шевченківського району міста оштрафував на 200 і 100 карбованців 21 чоловіка, з яких четверо ніде не працюють і лише один має відношення до шахтарської праці. Один правопорушник заявив про поламані ребра, однак перелому з допомогою рентгену не виявлено і зараз ця людина обстежується в лікарні, з якої, правда, весь час зникає.

Турбує те, що комусь весь час хочеться, щоб у Києві було неспокійно. Прикриваючись політичними лозунгами, учасники таких акцій доходять до звичайного хуліганства, в тому числі і щодо працівників міліції. І тут же цинічно поширюють чутки про чергові «звірства» міліції, побиття. При цьому забувають, що демократія — це не тільки плюралізм думок, а й повага до закону, без якого неможлива побудова правової держави.

* * *

Докладно про події, що сталися у святкові дні, журналістам союзних і республіканських засобів масової інформації розповіли на проведеній 6 травня в МВС УРСР прес-конференції заступник міністра внутрішніх справ республіки В. І. Розенко, начальник управління виховної роботи, громадських зв'язків і інформації МВС УРСР А. І. Боровик, начальник слідчого ізолятора УВС Київської області П. С. Конарчук, керівники служб УВС м. Києва.

Укрінформ.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня — 446-92-11
Відповідальний секретар — 446-72-63
Завідуючий коректорською — 446-60-22

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-69,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955
Тираж 166.300.
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу на 16 сторінках.

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки

Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні

Після 1917 року, в період громадянської війни і наступні десятиріччя, на землі України пролилося багато людської крові. Мільйони безвинних людей на підставі антигуманних і антидемократичних законів та внаслідок прямого беззаконня і свавілля зазнали переслідувань за свою політичну діяльність, висловлювання та релігійні переконання. Особливо тяжкою спадщиною минулого є масові репресії, які чинились сталінським режимом та його провідниками в республіці. При судових і позасудових розправах грубо нехтувались норми Конституції, попрані охоронні права і свободи громадян, елементарні норми судочинства.

Відмічаючи, що частину осіб, репресованих у 30—40-х і на початку 50-х років, уже поновлено в правах на підставі законодавства Союзу РСР, Верховна Рада Української РСР вважає, що реабілітація жертв політичних репресій повинна охоплювати увесь період після 1917 року до моменту набрання чинності цим Законом і поширюватись на осіб, необгрунтовано засуджених за цей час судами Української РСР або репресованих на території республіки іншими державними органами в будь-якій формі, включаючи позбавлення життя чи волі, переселення в примусовому порядку, вислання і заслання за межі республіки, позбавлення громадянства, примусове поміщення до лікувальних закладів, позбавлення чи обмеження інших громадянських прав або свобод з мотивів політичного, соціального, класового, національного і релігійного характеру.

Верховна Рада Української РСР засуджує репресії і відмежовується від терористичних методів керівництва суспільством, висловлює співчуття жертвам необгрунтованих репресій, їх рідним і близьким, проголошує намір неухильно добиватись відновлення справедливості, усунення наслідків свавілля і порушень громадянських прав, прагне забезпечити посильну на цей час компенсацію матеріальної і моральної шкоди, заподіяної незаконними репресіями реабілітованим та їх сім'ям, та гарантує народу України, що подібне ніколи не повториться, що права людини і законність будуть свято додержуватись.

Цим Законом ліквідуються наслідки беззаконня, допущені з політичних мотивів до громадян Української РСР, поновлюються їх права, встановлюється компенсація за незаконні репресії та пільги реабілітованим.

Стаття 1. Вважати реабілітованими осіб, які з політичних мотивів були необгрунтовано засуджені судами або піддані репресіям позасудовими органами, в тому числі «двійками», «трійками», особливими нарадами і в будь-якому іншому позасудовому порядку, за вчинення на території України діянь, кваліфікованих як контрреволюційні злочини за кримінальним законодавством Української РСР до набрання чинності Законом СРСР «Про кримінальну відповідальність за державні злочини» від 25 грудня 1958 року, за винятком осіб, зазначених у статті 2 цього Закону.

Визнати реабілітованими також громадян, засуджених за:

— антирадянську агітацію і пропаганду за статтею 7 Закону СРСР «Про кримі-

(Закінчення на 6-й стор.).

Указ Президії Верховної Ради Української РСР

ПРО НАГОРОДЖЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ 1941—1945 РОКІВ ПОЧЕСНОЮ ГРАМОТОЮ ТА ГРАМОТОЮ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

За активну участь в діяльності ветеранських організацій **нагородити:**

Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР

Альохіна Олексія Яковича — голову Дружківської міської ради ветеранів війни і праці, Донецька область.

Барсукова Івана Івановича — голову Котовської міської та районної рад ветеранів війни і праці, Одеська область.

Батуру Миколу Гавриловича — голову Комсомольської міської ради ветеранів війни і праці, Полтавська область.

Бающенка Петра Панасовича — голову Дніпровської районної ради ветеранів війни і праці, м. Херсон.

Башкірова Віктора Андрійовича — члена президії Чернігівської міської ради ветеранів війни і праці.

Боброва Івана Єремійовича — голову Мінської районної ради ветеранів війни і праці, м. Київ.

Вознюка Дем'яна Петровича — голову президії Корецької районної ради ветеранів війни і праці, Ровенська область.

Діденка Василя Єгоровича — голову Дворічанської районної ради ветеранів війни і праці, Харківська область.

Гнатенка Антона Андрійовича — голову Сватівської районної ради ветеранів війни і праці, Луганська область.

Євсеєва Миколу Васильовича — голову Заліщицької районної ради ветеранів війни і праці, Тернопільська область.

Єрещенка Миколу Юхимовича — голову Кіровоградської обласної ради ветеранів війни і праці, Героя Радянського Союзу.

Жовтого Івана Яковича — голову Вознесенської районної ради ветеранів війни і праці, Миколаївська область.

Калиновського Федора Івановича — голову Залізничної районної ради ветеранів війни і праці, м. Львів.

Коршака Василя Терентійовича — голову Козівської районної ради ветеранів війни і праці, Тернопільська область.

Кузьменка Василя Івановича — голову Іванківської районної ради ветеранів війни і праці, Київська область.

Кураша Василя Севастяновича — голову Білоцерківської міської ради ветеранів війни і праці, Київська область.

Лису Зінаїду Степанівну — голову Криворізької міської ради ветеранів війни і праці, Дніпропетровська область.

Льодіна Івана Івановича — голову Бориспільської районної ради ветеранів війни і праці, Київська область.

Мельника Івана Григоровича — голову первинної організації ветеранів війни і праці с. Дністрівка Кельменецького району, Чернівецька область.

Морковського Костянтина Олександровича — члена президії Волинської обласної ради ветеранів війни і праці.

Новікова Миколу Кузьмича — заступника голови Закарпатської обласної ради ветеранів війни і праці.

Овсяннікова Олександра Івановича — голову Шевченківської районної ради ветеранів війни і праці, м. Київ.

Петровського Павла Петровича — заступника голови Корольовської районної ради ветеранів війни і праці, м. Житомир.

Пінчука Олексія Івановича — голову Жовтневої районної ради ветеранів війни і праці, м. Київ.

Прилуцького Миколу Олександровича — голову ради ветеранів війни і праці Житомирського виробничого об'єднання «Електровимірювач».

Римаря Іллю Самсоновича — голову Буринської районної ради ветеранів війни і праці, Сумська область.

Роюка Петра Степановича — голову Тетіївської районної ради ветеранів війни і праці, Київська область.

Соловей Ніну Андріївну — голову ради первинної організації ветеранів війни і праці смт. Вовковинці Деражнянського району, Хмельницька область.

Семиволоса Михайла Васильовича — голову Октябрської районної ради ветеранів війни і праці, м. Полтава.

Судака Петра Григоровича — голову Петропавлівської районної ради ветеранів війни і праці, Дніпропетровська область.

Суторміну Варвару Калістратівну — голову Макіївської міської ради ветеранів війни і праці, Донецька область.

Чаусовського Шмуля Шлемовича — голову Жовтневої районної ради ветеранів війни і праці, м. Запоріжжя.

Чернегу Наркіса Васильовича — голову Бершадської районної ради ветеранів війни і праці, Вінницька область.

Черниха Миколу Іннокентійовича — голову Центральної районної ради ветеранів війни і праці, м. Сімферополь.

Шилова Валерія Степановича — відповідального секретаря Черкаської обласної ради ветеранів війни і праці.

Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР

Булдович Олександру Минівну — голову комісії Фастівської міської ради ветеранів війни і праці, Київська область.

Бешулю Абрама Григоровича — голову ради ветеранів війни і праці Красноріївського вогнетривкого заводу імені Леніна, Донецька область.

Белоруссова Сергія Степановича — голову ради ветеранів війни і праці Першотравневого району, м. Чернівці.

Верховця Василя Яковича — заступника голови Ужгородської міської ради ветеранів війни і праці, Закарпатська область.

Гука Петра Іларіоновича — члена президії Львівської міської ради ветеранів війни і праці.

Гулу Анатолія Яковича — голову Арбузинської районної ради ветеранів війни і праці, Миколаївська область.

Давидова Олексія Пантелейовича — заступника голови Хмельницької міської ради ветеранів війни і праці.

Іванова Леоніда Івановича — керівника постійної організаційно - методичної комісії Новоград - Волинської міської ради ветеранів війни і праці, Житомирська область.

Ков'ярова Івана Захаровича — члена Середино-Будської районної ради ветеранів війни і праці, Сумська область.

Колдаєва Олексія Андрійовича — голову Жовтоводської міської ради ветеранів війни і праці, Дніпропетровська область.

Левченка Віктора Семеновича — члена ради ветеранів війни і праці управління автомобільних шляхів № 2 державного концерну «Укршляхбуд», м. Київ.

Леська Йосипа Кіндратовича — голову Немирівської районної ради ветеранів війни і праці, Вінницька область.

Львівського Леоніда Миколайовича — заступника голови Харківської районної ради ветеранів війни і праці, м. Київ.

Марченко Розу Василівну — заступника голови Черкаської міської ради ветеранів війни і праці.

Маслова Олексія Яковича — заступника голови Київської міської ради ветеранів війни і праці, м. Київ.

Окладну Зінаїду Василівну — члена Луцької міської ради ветеранів війни і праці, Волинська область.

Петуніна Дмитра Володимировича — члена Одеської міської ради ветеранів війни і праці.

Писарева Веніаміна Модестовича — голову заводської ради ветеранів війни і праці непрацюючих пенсіонерів Запорізького виробничого об'єднання «Моторобудівник» імені 50-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції.

Прядка Сергія Олексійовича — члена Чернігівської обласної ради ветеранів війни і праці.

Роя Івана Кузьмича — голову Стахановської міської ради ветеранів війни і праці, Луганська область.

Сергієнко Марію Олександрівну — голову Сімферопольської районної ради ветеранів війни і праці, Кримська АРСР.

Татарчука Володимира Трохимовича — голову Кіровоградської районної ради ветеранів війни і праці, Кіровоградська область.

Тимошенко Анастасію Михайлівну — члена Красноградської районної ради ветеранів війни і праці, Харківська область.

Трохимчука Дмитра Андрійовича — голову ветеранської організації житловоексплуатаційної контори № 3, м. Ровно.

Чернявського Якова Юхимовича — голову Білозерської районної ради ветеранів війни і праці, Херсонська область.

Шуміліна Івана Івановича — голову Московської районної ради ветеранів війни і праці, м. Київ.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 30 квітня 1991 року.

Телеграфним рядком зі Львова

НОВА КАФЕДРА СТАРИХ РЕМЕСЕЛ

При Дрогобицькому педінституті імені Франка створюється кафедра методики й історії народних художніх промислів, де студенти навчатимуться ткацтва, вишивки, в'язання, писанкарства, різьбярства тощо.

НАРОДИВСЯ КОНКУРЕНТ

Мале підприємство «Львів-Експо», створене на базі обласного Будинку якості метрології та стандартизації, займатиметься налагодженням горизонтальних зв'язків українських фірм з зарубіжними партнерами. На запитання, чи буде «Львів-Експо» конкурентом Торговельної палати, її директор О. Шеховцов відповів ствердно.

ВІРТУОЗІВ СТАЄ БІЛЬШЕ

У травні тут відбудеться II Міжнародний фестиваль музичного мистецтва. До країн-учасниць торішнього фестивалю (США, Польща, Німеччина, Австрія, Чехословаччина, СРСР) приєднається ще й Франція.

«ГАУДЕАМУС» СТАВ ПРОФЕСІОНАЛОМ

Театр «Гаудеамус», заснований 30 літ тому у Львівському політехнічному інституті, отримав статус професійного. Незабаром тут прем'єра «Евридіки» Ж. Ануя. Спонсорами театру стали підприємство «Прометей» та ВО «Конвейєр».

ДИВА АУКЦІОНУ

Другий львівський аукціон, організований фірмою «Конвест», приніс кілька несподіванок. Людей прийшло не більше півсотні, а остання модель телевізора «Електрон-51 ЦТ 436 Д» (державна ціна 2.045) продавалася за 2.945—3.045 карбованців (на чорному ринку — до 5 тисяч). А «Електрон-ЦТ 451Д» (остання модель, з японською трубкою), держціна якого 1.720, куплено за 1820 карбованців, без черги і купонів.

ХТО КОГО!

25 травня у Львові відбудеться міжнародна зустріч з кік-боксингу між збірними України й Англії. Потім професіонали битимуться за титул кращого кік-боксера СРСР. Спонсори змагання — концерн «Електрон», творчо-виробнича фірма «Бізнес для миру», комерційний банк «Верховина».

Андрій ВОЛЯ.

ЇДЕ ДОЦЯ ЗА КОРДОН,

або ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПО-ЧЕРНІГІВСЬКИ

Контора пише

Як член комісії з соціалістичної законності та охорони державного і громадського порядку обласної Ради я майже протягом місяця брав участь у перевірці стану справ при формуванні туристських груп для поїздок за кордон. Деякі факти дуже вразили. Судіть самі: торік у Фінляндію, Єгипет, Індію, Австрію з'їздило 160 чернігівчан, з них 105 чоловік — працівники торгівлі і сфери обслуговування. А ще чимало директорів підприємств, голів колгоспів...

«Керівними» виявились учасники Балтійського круїзу, туристська група, яка в січні їздила в Японію. В останній групі лише чотири чоловіки (у тому числі і єдиний слюсар) придбали путівки повністю за власні кошти. За інших туристів частково це зробили підприємства, організації. Так, скажімо, заступнику директора АТП-17462 М. Коломійцю на підставі рішення профкому автопідприємство виділило 1480 карбованців. Подібна ситуація склалася і при поїздці за кордон керуючого трестом «Чернігівпромбуд» А. Красного, якому рада трудового колективу подарувала на подорож 2093 карбованці.

Виконком обласної Ради народних депутатів і президія обласної Ради профспілок 3 серпня 1990 року ухвалили спільну постанову, в якій є одне цікаве положення: «З метою впорядкування виїзду жителів області за кордон і дотримання принципу соціальної справедливості всім туристським організаціям проводити формування туристських груп тільки шляхом розподілу путівок через галузеві обкоми профспілок та трудові колективи підприємств, установ, організацій».

Здавалося б, найправильніше рішення! Та, на жаль, апарати галузевих профспілок виявилися не на висоті. В основному розподіл дефіцитних туристських путівок відбувався між «своїми». Так, у березні я побував у Прилуцькому АТП-17407. Тут у подорож за кордон їздили директор М. Тищенко, начальник служби постачання А. Рибкин та батько одного з керівників автопідприємства водій О. Струк. За їхні поїздки відповідно заплачено 1870, 1280 і 1480 карбованців з фондів соціального розвитку колективу. Водії нарікають:

— Чим Струк за нас кращий? На профспілкових зборах йому вирішили повернути тільки 30 відсотків коштів, витрачених на поїздку. А перерахували за подорож все до копійки, з нашої каси...

Найбільше «відзначився» обком профспілки працівників споживчої кооперації. Лікар медсанчастини Київського НВО «Більшовик» В. Ткачук (донька голови чернігівської облспоживспілки) їздила торік у Середземноморський круїз. 15 лютого голова обкому цієї профспілки З. Бахмацька знову звертається у відділення Держкомінтуриста СРСР з листом-проханням включити до складу групи туристів для поїздки згадану вище киянку.

Деякі працівники торгівлі взагалі стали постійними мандрівниками. Так, товарознавець В. Іонова торік виїжджала за кордон дев'ять разів, колишній заступник директора ресторану «Дружба» М. Тимошенко та директор магазину «Прогрес» М. Скнар — по чотири рази.

Одне слово, за кордон нині на цілком законних підставах їдуть «з подачі» рад трудових колективів, галузевих профспілок, «найгідніші і найперевіреніші представники області». Прикро тільки, що соціальна справедливість при розподілі путівок чомусь здебільшого лише на боці керівників, апаратних працівників різних рангів.

Про це я гостро говорив на березневій сесії обласної Ради народних депутатів. Але мій виступ деякі депутати назвали непродуманим: мовляв, Декларацію прав людини, прийняту Генеральною Асамблеєю ООН, названі мною товариші не порушували. І взагалі, хіба погано, що люди хочуть побачити світ.

Воно-то так. Можна з цим міркуванням і погодитись. Та чомусь Декларація ця прихильна на Чернігівщині до одних і чужа для інших — наприклад, для рядових роботяг...

Олександр МАШИР,
майор міліції, депутат обласної Ради народних депутатів.
Чернігів.

Пам'ять

З ГЛУХОВА — ДО ІТАЛІЇ...

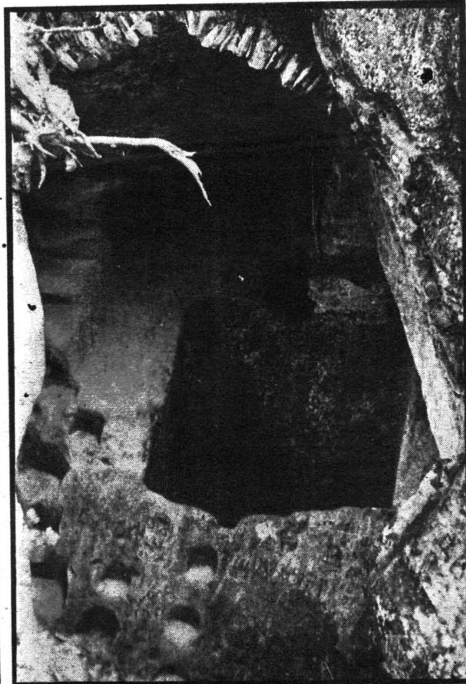
З ініціативи Глухівського культурно-спортивного центру «Синтез» і тижневика «Панорама Сумщини» проводиться збирання коштів на будівництво пам'ятника відомим композиторам XVIII століття Максиму Березовському та Дмитру Бортнянському.

Долі композиторів багато в чому схожі. Обидва народилися у Глухові, навчалися тут у першій в Російській імперії співочій школі, служили при Петербурзькій придворній капелі, вдосконалювали майстерність в Італії...

Скульптурну композицію нашим талановитим землякам намічено встановити поруч із Спасо-Преображенською церквою, щойно відреставрованою. Організатори будуть вдячні всім, хто знайде можливість матеріально підтримати цю ініціативу, переказавши кошти на рахунок № 602901 у Глухівському агропромбанку.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Сумська область.

Провінціє кохана!

ДОВБУШЕВА КРИНИЦЯ

— Ну, ось,— задоволено простягнув руку мій супутник до гладко витесаного чорного отвору в кам'яних брилах, коли ми піднялися на вершину Скелі Довбуша — пам'ятки республіканського значення.

Криниця, над якою ми стояли, сягала вглиб на 6—8 метрів. Поверхня й стіни її майстерно витесані в камені. Підступити можна кам'яними сходами, вибитими в скелі з давніх давен. Води тут вже нема. Висохла...

Ніби підтверджуючи це, кинутий камінець не віддав на поверхню звуком сплеску. А, може, джерело знайшло собі інший вихід.

Зате в давні часи, як свідчать народні перекази, криниця повнилася чистою, холодною, здоровою водою. Біля цебра з кам'яниці припадали вгамувати спрагу опришки Олекси Довбуша. І вода додавала їм сили. Напитися з Довбушевої криниці живої води приходили селяни з навколишніх сіл, набираючись моці й надії.

Кожен, хто буває на Скелі Довбуша в Бубнищах, обов'язково хоче побачити рукотворну пам'ятку — Довбушеву криницю.

Ярослав САВЧИН.
Івано-Франківська область.

Фото автора.

Телеграфним рядком з Кіровограда

ХОЧЕШ ЇСТИ — БЕРИ ЗЕМЛЮ

Без власної землі нині чи не найважче городянам. Отже, виділено 600 гектарів землі у колгоспах приміського Кіровоградського району та ще 100 гектарів у межах міста — саме для городян і на їх прохання.

КОЛЕДЖ ПРИ ВУЗІ

Міськвиконком прийняв рішення створити при Інституті сільгоспмашинобудування кібернетично-технічний коледж. Навчання двоступеневе. Закінчивши підготовче відділення (5—8 класи), учні поглиблено вивчатимуть предмети трьох напрямків, а після того зараховуватимуться на перший чи навіть другий курс інституту без іспитів. Коледж почне роботу 1 вересня 1991 року.

ДЕМОГРАФІЧНИЙ ВИБУХ!

За перший квартал року у місті видано на 100 тисяч «цукрових» талонів більше, ніж тут мешкає людей. Ясно — фальшиві, бо тисячі громадян не змогли отоварити справжні талони за березень. Місцеві гумористи іронізують: демографічний вибух, мовляв. Власті теж не без гумору: березневі талони обміняли на квітневі.

МІТИНГУЄМО

П'ятитисячний мітинг у шахтарській Олександрії постановив: не миритися з ростом цін, Горбачова і Павлова — у відставку, всенародним голосуванням обрати на Україні свого Президента.

ПАЛАНКА СУРМИТЬ ЗБІР

Сорок три ентузіасти заснували козацьке товариство «Буго-Гардівська паланка» і прийняли його статус. Гості з Київщини та Вінниччини допомогли провести ритуал посвячення в козаки. Отаманом міського козацького товариства став робітник В. Загацький.

Сергій ЗАПОРОЖАН.

ТЕПЛ...

На Іллічів... монтному за... щено зі стап... звичний тепл... лог» (так на... тут не на ре... ці його спор... ться, від кіл... І хоча спец... демії наук У... суті, аналог... конують йо... швидко, а й...

— «Гідро... плавучий н... комплекс, ... роботи в зо... дала від чор... рії,— розпов... заводу О. ... сподіваємося... пішніше ... слідки.

«Кие... дівники забо... перед міні...

БЕРН...

...і виріш... Києва. А щ... побачимо н... Російському... атрі імені ... будеть ... «Канди... риканський ... цього театр... всесвітньові... п'єсу велик... тера, музик... американець... нова голов... атру В. Пет... колективі ...

ХОЧЕТ...

Сусід по ... Гошу. Тут ... чів і кулен... довзі Гоша ... він думає ... вання. Гош... мовив сусід... вже за тр...

Київ.

Я ЗА КОРДОН,

ПРАВ ЛЮДИНИ ПО-ЧЕРНІГІВСЬКИ

Контора пише

2093 кар-
асної Ради
в і прези-
профспіл-
я 1990 ро-
ну поста-
дне цікаве
метою впо-
жителів
он і дотри-
соціальної
сім турист-
ом проводи-
туристських
ом розподі-
галузеві об-
та трудові
вмств, уста-

найправиль-
на жаль,
профспі-
на висо-
розподіл де-
ських путів-
«своїми».
побував у
АТП-17407.
кордон їз-
Тищенко,
постачан-
батько од-
автопідпри-
Струк. За
повідно за-

плачено 1870, 1280 і 1480 карбованців з фондів соціального розвитку колективу. Водії нарікають:

— Чим Струк за нас кращий? На профспілкових зборах йому вирішили повернути тільки 30 відсотків коштів, витрачених на поїздку. А перерахували за подорож все до копійки, з нашої каси...

Найбільше «відзначився» обком профспілки працівників споживчої кооперації. Лікар медсанчастини Київського НВО «Більшовик» В. Ткачук (донька голови чернігівської облспоживспілки) їздила торік у Середземноморський круїз. 15 лютого голова обкому цієї профспілки З. Бахмацька знову звертається у відділення Держкомінтуриста СРСР з листом-проханням включити до складу групи туристів для поїздки згадану вище киянку.

Деякі працівники торгівлі взагалі стали постійними мандрівниками. Так, товарознавець В. Іонова торік виїжджала за кордон дев'ять разів, колишній заступник директора ресторану «Дружба» М. Тимошенко та директор магазину «Прогрес» М. Скнар — по чотири рази.

Одне слово, за кордон нині на цілком законних підставах їдуть «з подачі» рад трудових колективів, галузевих профспілок, «найгідніші і найперевіреніші представники області». Прикро тільки, що соціальна справедливість при розподілі путівок чомусь здебільшого лише на боці керівників, апаратних працівників різних рангів.

Про це я гостро говорив на березневій сесії обласної Ради народних депутатів. Але мій виступ деякі депутати назвали непродуманим: мовляв, Декларацію прав людини, прийняту Генеральною Асамблеєю ООН, названі мною товариші не порушували. І взагалі, хіба погано, що люди хочуть побачити світ.

Воно-то так. Можна з цим міркуванням і погодитись. Та чомусь Декларація ця прихильна на Чернігівщині до одних і чужа для інших — наприклад, для рядових роботяг...

Олександр МАШИР,
майор міліції, депутат обласної Ради народних депутатів.
Чернігів.

Чорнобиль

ТЕПЛОХІД ДЛЯ ЗОНИ

На Іллічівському судноремонтному заводі щойно спущено зі стапеля на воду незвичний теплохід. «Гідробіолог» (так назвали судно) був тут не на ремонті — іллічівці його спорудили, як мовиться, від кіля до флагштоку. І хоча спецзамовлення Академії наук УРСР не має, по суті, аналогів, корабели виконують його не тільки швидко, а й доброякісно.

— «Гідробіолог» — це плавучий науково-дослідний комплекс, призначений для роботи в зоні, що постраждала від чорнобильської аварії,— розповідає директор заводу О. Рогулін. — Він, сподіваємося, допоможе успішніше ліквідовувати її наслідки.

Конструктори й суднобудівники забезпечили насамперед мінімально важливу осадку теплохода — лише 180 сантиметрів. Це дасть можливість вільно плавати мілинами Київського водосховища, ріки Прип'ять, дніпровських заток. Завдяки сучасній гідрорадіоекологічній апаратурі та комп'ютерній системі, науковці зможуть безпосередньо в зоні робити достовірні аналізи води, донних грунтів, флори й фауни, розробляти відповідні рекомендації.

Після дооснащення судна, — а з цим, хоч і є немалі труднощі,— іллічівці сподіваються справитися найближчими тижнями, — «Гідробіолог» візьме курс в зону Чорнобиля.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

Експрес-інтерв'ю

ЗАПРОШУЄ «ЕЛЕКТРОНІКА»

Як не сутужно нині з товарами, а все ж є магазини, де водяться гарні речі. Розповідають, що є такий магазин у Броварах, називається він «Електроніка». Чи правда це?

М. КОСТЮЧЕНКО.
Біла Церква
Київської області.

Наш кореспондент зустрівся з директором Броварського фірмового магазину-салону «Електроніка» Н. Сіверською і попросив її відповісти на кілька запитань.

— Кому належить магазин, що в ньому порівняно з іншими торговельними підприємствами ще дещо водиться?

— Наш магазин-салон, який належить Міністерству електронної промисловості СРСР, було організовано зовсім недавно, в червні 1989 року. Торгуємо в роздріб і оптом засобами обчислювальної та електронної техніки, товарами широкого вжитку. Тісний комерційний зв'язок підтримуємо й з іншими міністерствами, а не тільки з своїм. Продукція до нас надходить з України, Росії, Білорусії та інших республік.

— Що ж стимулює наповнення асортименту товарами?

— Повний госпрозрахунок і самофінансування змушують нас працювати не за страх, а на совість. Адже виробнича, соціальна діяльність магазину, зарплата його колективу на всі сто відсотків залежать від вкладу кожного з нас.

— А тепер чи не основне: якими товарами багатий прилавок вашого магазину?

— Найбільшим попитом користуються у нас відеомагнітофони, телевізори, мікрохвильові печі, автоприладдя, чисті і з записом відеокасети (особливо з імпортною плівкою), побутові комп'ютери, відеомонітори, мікрокалькулятори (звичайні й на сонячних елементах живлення), аудіоапаратура, окремі види господарських товарів (світильники, бра, кришталь).

— Вибачте, що перебиваю, бо цей список можна продовжити, але мушу запитати вас: чому в магазині стільки годинників? Їх що, не беруть покупці?

— Дійсно, з продажу не вибувають у нас електронні годинники з календарями, секундомірами, термометрами, таймерами тощо, котрі весь час завозяться. Значний інтерес у покупців викликають дитячі годинники, жіночі годинники-кулони, чоловічі годинники-будильники зі звуковою сигналізацією. Надходить до магазину і новинка — дзеркало-годинник, призначений для водіїв (вони вберігають їх від яскравого світла фар транспорту).

— Які з популярних товарів ви ще не назвали?

— Усіх, зрозуміло, не перелічити, але назву такі, як звуковідтворювальна й записувальна апаратура, зокрема, касетні й бобінні магнітофони, магнітофонні приставки, стереофонічні електрофони, головні стереотелефони, акустичні системи, електронні телефонні апарати, сучасні фотоспалахи. Отож, шановні читачі-покупці, ласкаво запрошую до фірмового магазину-салону «Електроніка», що розміщений на вулиці Київській, 288.

Розмову вів
Володимир РУБЧАК.

У К...

Уточнюєм...

Дасть Бог, ...
дичеві на міс...
жертв сталінс...
стане ось так...
тор проекту -
архітектор Т...
яка перемог...
конкурсі, ого...
лого року Бі...
ськвиконкомол...

Центральний ...
кове до себе...
бронзові руки...
ча, дитяча). ...
здіймаються з...
во-червоного ...
вуючи необхід...
на священ...
мадянських ...
бутньому анса...
но також нев...
увінчану хрест...
буде обрамле...
нітом.

Звичайно, ...
пам'ятника в ...
ще чимало ...
проблема — к...
діленні респу...
ціонерного ко...
ропромбанку ...

БО...
В «ОЛЕ...

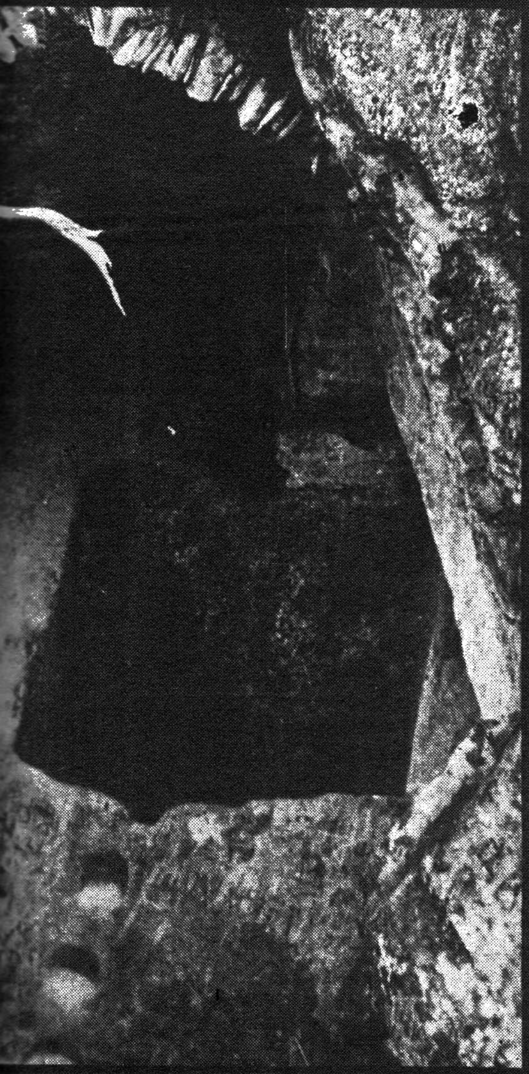
Історія з ...
давно місце...
шукаючи вхід...
тунелю, відко...
часів вій...
зброю і авіац...
звичність у ...
дено на тери...
го білоцеркі...
парку «О...
улюбленого ...
ку трудящих...
Анатолій ...
м. Біла Ц...

ПОЛ...

М'яко каж...
ків Северод...
конкурувати ...
ортною зоно...
там, де в до...
цитрусові де...
цикаві квіти, ...
ного виробни...
«Азот», у п...
насамперед ...
літиленовий ...
лиць і оранж...
цікавлені жит...

Проте для ...
це не завада...
гих переговор...
лізничники ві...

Провінціє кохана!

ДОВБУШЕВА КРИНИЦЯ

— Ну, ось,— задоволено простягнув руку мій супутник до гладко витесаного чорного отвору в кам'яних брилах, коли ми піднялися на вершину Скелі Довбуша — пам'ятки республіканського значення.

Криниця, над якою ми стояли, сягала вглиб на 6—8 метрів. Поверхня й стіни її майстерно витесані в камені. Підступити можна кам'яними сходами, вибитими в скелі з давніх давен. Води тут вже нема. Висохла...

Ніби підтверджуючи це, кинутий камінець не віддав на поверхню звуком сплеску. А, може, джерело знайшло собі інший вихід.

Зате в давні часи, як свідчать народні перекази, криниця повнилася чистою, холодною, здоровою водою. Біля цебра з кам'яниці прикликали вгамувати спрагу опришки Олекси Довбуша. І вода додавала їм сили. Напитися з Довбушевої криниці живої води приходили селяни з навколишніх сіл, набираючись моці й надії.

Кожен, хто буває на Скелі Довбуша в Бубнищах, обов'язково хоче побачити рукотворну пам'ятку — Довбушеву криницю.

Ярослав САВЧИН.
Івано-Франківська область.

Фото автора.

Навколомистецькі новини

ІШЛИ ЯКОСЬ БЕРНСТАЙН З ВОЛЬТЕРОМ...

...і вирішили завітати до Києва. А що з того вийшло — побачимо незабаром, коли у Російському драматичному театрі імені Лесі Українки відбудеться прем'єра вистави «Кандид». Це — перший американський мюзикл на сцені цього театру. За основу взято всесвітньовідому філософську п'єсу великого француза Вольтера, музику написав великий американець Бернстайн, постановка головного режисера театру В. Петрова. Знайшлися в колективі актори, здатні професійно працювати в цьому жанрі: Є. Смирнов, В. Борисюк, Д. Лаленков, О. Сумська, О. Тишинська, О. Бондаренко, Н. Губська, Н. Кудря, І. Буніна, Н. Кондратовська, Д. Бабаєв, А. Подубинський, А. Бобер, Ф. Летичевський, Н. Шаралапова, Л. Яремчук, О. Смолярова. Акторське сузір'я обіцяє засяяти на початку літа.

Лариса НУЖНА.
На фото Михайла САЧКА — Володимир Петров на репетиції.

...фним рядком з Кіровограда

...ий коледж.
...неве. Закін-
... відділення
... поглиблено
...дмети трьох
... того зара-
... перший чи
... інституту
... почне ро-
...991 року.

...ИЙ ВИБУХ!

...ртал року у
...0 тисяч «цук-
...льше, ніж тут
мешкає людей. Ясно — фальшиві, бо тисячі громадян не змогли отоварити справжні талони за березень. Місцеві гумористи іронізують: демографічний вибух, мовляв. Власті теж не без гумору: березневі талони обміняли на квітневі.

МІТИНГУЄМО

П'ятитисячний мітинг у шахтарській Олександрії постановив: не миритися з ростом цін, Горбачова і Павлова — у відставку, всенародним голосуванням обрати на Україні свого Президента.

ПАЛАНКА СУРМИТЬ ЗБІР

Сорок три ентузіасти заснували козацьке товариство «Буго-Гардівська паланка» і прийняли його статус. Гості з Київщини та Вінниччини допомогли провести ритуал посвячення в козаки. Отаманом міського козацького товариства став робітник В. Загацький.

Сергій ЗАПОРОЖАН.

Для настрою

ХОЧЕТЕ РОЗБАГАТІТИ — ПРИДБАЙТЕ КОТА

Сусід по дачі страшно розсердився на свого улюбленця кота Гошу. Тут вже їхати додому, а смугастий розбишака раптом сховав і кулею метнувся з хати. Бігти за ним сусід не став. Та невдовзі Гоша з'явився. Сусід хотів, було, сказати драпіжнику все, що він думає про нього. Але завмер — кіт тримав у зубах... карбованця. Гоша знову кудись понісся. «Що це з ним?», — здивовано мовив сусід. «Не турбуйся, — не розгубилася дружина, — це він вже за трьошкою подався...».

Київ.

Людмила БАРАНЕВИЧ.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Футболісти ...
намо» перед д...
ли в активі д...
ї. Але оті ...
прийшли на ч...
решті здобут...
ма, де суперн...
лявів було мо...
но». Гості пі...
очолив новий ...
Газзаєв, поміт...
гру, і турнірн...
Одне слово, ...
клубників у К...
ликий інтерес...
футболу. І во...
помилилися. ...
ви дуже стара...
йшов на слав...
Кияни цього ...
товуючи проф...
термінологію, ...
ся» за м'яч, ...
ни краще цьо...
лися й у сере...
гострі напада...
Юраном пості...
ромні позиції ...
мушуючи зах...
сто помилятис...
Але перший ...
бив сильним ...
вже в дебюті ...
єць. До речі, ...
го вечора бул...
сті відповіли ...
лом Кобелева ...
Хоча відчува...
дістали цього ...
проміжний імпу...
їхня гра, як ви...

ГОЛОС України

Чорнобиль

ОХІД ДЛЯ ЗОНИ

кому судноре-
і щойно спу-
я на воду не-
ід. «Гідробіо-
ли судно) був
ті — іллічів-
или, як мови-
о флагштоку.
овлення Ака-
Р не має, по
корабели ви-
не тільки
броякісно.
лог» — це
ово-дослідний
значений для
що постраж-
бильської ава-
директор
улін. — Він,
допоможе ус-
вуват·· її на-

й дднобу-
чили насам-
ьно важливу

осадку теплохода — лише 180 сантиметрів. Це дасть можливість вільно плавати мілинами Київського водосховища, ріки Прип'ять, дніпровських заток. Завдяки сучасній гідрорадіоекологічній апаратурі та комп'ютерній системі, науковці зможуть безпосередньо в зоні робити достовірні аналізи води, донних грунтів, флори й фауни, розробляти відповідні рекомендації.

Після дооснащення судна, — а з цим, хоч і є немалі труднощі,— іллічівці сподіваються справитися найближчими тижнями, — «Гідробіолог» візьме курс в зону Чорнобиля.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

авколомистецькі новини

ШЛИ ЯКОСЬ АЙН З ВОЛЬТЕРОМ...

завітати до
го вийшло —
ром, коли у
атичному те-
Українки від-
ра ави
перш аме-
кл на сцені
основу взято
філософську
ранцуза Воль-
исав великий
стайн, поста-
режисера те-
Знайшлися в
здатні про-

фесійно працювати в цьому жанрі: Є. Смирнов, В. Борисюк, Д. Лаленков, О. Сумська, О. Тишинська, О. Бондаренко, Н. Губська, Н. Кудря, І. Буніна, Н. Кондратовська, Д. Бабаєв, А. Подубинський, А. Бобер, Ф. Летичевський, Н. Шаралапова, Л. Яремчук, О. Смолярова. Акторське сузір'я обіцяє засяяти на початку літа.

Лариса НУЖНА.

На фото Михайла САЧКА — Володимир Петров на репетиції.

Для настрою

ЗБАГАТІТИ — ПРИДБАЙТЕ КОТА

рашно розсердився на свого улюбленця кота
ти додому, а смугастий розбишака раптом ско-
вся з хати. Бігти за ним сусід не став. Та нев-
я. Сусід хотів, було, сказати драпіжнику все, що
го. Але завмер — кіт тримав у зубах... карбо-
кудись понісся. «Що це з ним?», — здивовано
урбуйся, — не розгубилася дружина, — це він
одався...».

Людмила БАРАНЕВИЧ.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Експрес-інтерв'ю

ЗАПРОШУЄ «ЕЛЕКТРОНІКА»

Як не сутужно нині з товарами, а все ж є магазини, де водяться гарні речі. Розповідають, що є такий магазин у Броварах, називається він «Електроніка». Чи правда це?

М. КОСТЮЧЕНКО.
Біла Церква Київської області.

Наш кореспондент зустрівся з директором Броварського фірмового магазину-салону «Електроніка» **Н. Сіверською** і попросив її відповісти на кілька запитань.

— Кому належить магазин, що в ньому порівняно з іншими торговельними підприємствами ще дещо водиться?

— Наш магазин-салон, який належить Міністерству електронної промисловості СРСР, було організовано зовсім недавно, в червні 1989 року. Торгуємо в роздріб і оптом засобами обчислювальної та електронної техніки, товарами широкого вжитку. Тісний комерційний зв'язок підтримуємо й з іншими міністерствами, а не тільки з своїм. Продукція до нас надходить з України, Росії, Білорусії та інших республік.

— Що ж стимулює наповнення асортименту товарами?

— Повний госпрозрахунок і самофінансування змушують нас працювати не за страх, а на совість. Адже виробнича, соціальна діяльність магазину, зарплата його колективу на всі сто відсотків залежать від вкладу кожного з нас.

— А тепер чи не основне: якими товарами багатий прилавок вашого магазину?

— Найбільшим попитом користуються у нас відеомагнітофони, телевізори, мікрохвильові печі, автоприладдя, чисті і з записом відеокасети (особливо з імпортною плівкою), побутові комп'ютери, відеомонітори, мікрокалькулятори (звичайні й на сонячних елементах живлення), аудіоапаратура, окремі види господарських товарів (світильники, бра, кришталь).

— Вибачте, що перебиваю, бо цей список можна продовжити, але мушу запитати вас: чому в магазині стільки годинників? Їх що, не беруть покупці?

— Дійсно, з продажу не вибувають у нас електронні годинники з календарями, секундомірами, термометрами, таймерами тощо, котрі весь час завозяться. Значний інтерес у покупців викликають дитячі годинники, жіночі годинники-кулони, чоловічі годинники-будильники зі звуковою сигналізацією. Надходить до магазину і новинка — дзеркало-годинник, призначений для водіїв (вони вбергають їх від яскравого світла фар транспорту).

— Які з популярних товарів ви ще не назвали?

— Усіх, зрозуміло, не перелічити, але назву такі, як звуковідтворювальна й записувальна апаратура, зокрема, касетні й бобінні магнітофони, магнітофонні приставки, стереофонічні електрофони, головні стереотелефони, акустичні системи, електронні телефонні апарати, сучасні фотоспалахи. Отож, шановні читачі-покупці, ласкаво запрошую до фірмового магазину-салону «Електроніка», що розміщений на вулиці Київській, 288.

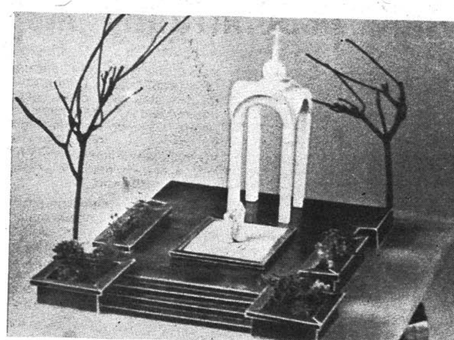
Розмову вів Володимир РУБЧАК.

У КРИВАВО-ЧЕРВОНОМУ ГРАНІТІ

Уточнюємо

Дасть Бог, мине час, і в Бердичеві на місці перепоховання жертв сталінських репресій постане ось такий пам'ятник. Автор проекту — наш, місцевий архітектор Тетяна Дядечко, яка перемогла у відкритому конкурсі, оголошеному минулого року Бердичівським міськвиконкомом.

Центральний образ, що приковує до себе увагу,— це три бронзові руки (чоловіча, жіноча, дитяча). Вони благально здіймаються з глибини криваво-червоного граніту. Враховуючи необхідність проведення на священній могилі громадянських панахид, у майбутньому ансамблі передбачено також невеличку каплицю, увінчану хрестом. Вся могила буде обрамлена чорним гранітом.

Звичайно, від проекту до пам'ятника в оригіналі мине ще чимало часу. І головна проблема — кошти. Тож у відділенні республіканського акціонерного комерційного агропромбанку «Україна» у Бердичеві відкрито спецрахунок 000700448, на який приймаються добровільні пожертвування від підприємств, організацій, окремих осіб. Можливо, й наші земляки, які проживають далеко від рідних місць, познайомившись з цим знімком, зможуть переказати на рахунок посильну суму. Якщо в когось з'являться пропозиції чи побажання, можна написати за такою адресою: 261400, м. Бердичів Житомирської області. Жовтнева площа, 1. З поміткою: «На конкурс пам'ятника».

Анатолій КОНДРАТЮК.
Житомирська область.

Коротко

БОМБИ В «ОЛЕКСАНДРІЇ»

Історія з типових. Нещодавно місцеві краєзнавці, шукаючи вхід до таємничого тунелю, відкопали вцілілі з часів війни гранати, зброю і авіаційні бомби. Незвичність у цю історію привносить те, що все це знайдено на території 200-річного білоцерківського дендропарку «Олександрія» — улюбленого місця відпочинку трудящих.

Анатолій ВЛАСЕНКО.
м. Біла Церква.

НЕ ПОСПІШАЙТЕ...

Херсонська область. Село Зелений Під Горностаївського району ще кілька років тому вважалося неперспективним. Дамоклів меч знищення висів над 20 дворами. Сьогодні тут — і новий Будинок культури, і лікувально-оздоровчий центр, і лазня. І все це завдяки... недисциплінованості селян. Не знищивши за загальною командою виноградники, тут продовжували випускати продукцію, на яку гарантовано обмінюються дефіцитні речі.

Агентство «Євро-ІКС».

ПОГОДА

8 та 9 травня погоду на Україні обумовить циклон. Передбачаються дощі, місцями грози, град. Посилення вітру до 15—20, сьогодні на Прикарпатті, півдні республіки та в центральних областях подекуди сильні дощі. Вітер південно-східний з переходом на північний, 7—12 метрів на секунду. Температура вдень 13—18, в Криму та Приазов'ї 18—23 градуси. 9 травня в західних та північних областях зниження температури до 8—13 градусів. Уночі по Україні 6—12 градусів.

По Києву та області сьогодні вдень очікується дощова погода. Вітер південно-східний, 7—12 метрів на секунду. Температура 13—18 градусів.

Кримінальна хроніка

ПОЛІЕТИЛЕН-МІГРАНТ

М'яко кажучи, місту хіміків Сєвєродонецьку важко конкурувати з суцільною курортною зоною Кавказу. Але там, де в достатку ростуть цитрусові делікатесі і красиві квіти, немає замазученого виробничого об'єднання «Азот», у продукції якого, насамперед дефіцитний поліетиленовій плівці для теплиць і оранжерей, вкрай зацікавлені жителі Півдня.

Проте для ділових людей це не завада. Після недовгих переговорів заводські залізничники відігнали в тупик вагон першосортного поліетилену, і 25 тонн державної власності вартістю 108 тисяч карбованців хутко перекочувало в кузови вантажівок з нелуганськими номерами. Сторгувались недорого — за дев'ять «кусків» і 20 пляшок горілки. Правда, чи встигли випити оковиту, в матеріалах слідства не згадується.

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».
Луганська область.

Футбол

МОЛИТВА ЗА ПЕРЕМОГУ

Футболісти київського «Динамо» перед десятим туром мали в активі два виграшні матчі. Але оті успіхи до них прийшли на чужих полях. Нарешті здобуто перемогу і вдома, де суперником наших земляків було московське «Динамо». Гості після того, як їх очолив новий тренер Валерій Газзаєв, помітно поліпшили і гру, і турнірне становище.

Одне слово, поєдинок одноклубників у Києві викликав великий інтерес у прихильників футболу. І вони, зрештою, не помилилися. Обидва колективи дуже старалися, і матч вийшов на славу.

Кияни цього разу, використовуючи професійну футбольну термінологію, ліпше «чіплялися» за м'яч, ніж суперник. Вони краще цього разу вправлялися й у середині поля. А два гострі нападаючі Саленко з Юраном постійно тисли на оборонні позиції москвичів, примушуючи захисників часто-густо помилятися.

Але перший гол-красень забив сильним ударом здалеку вже в дебюті (5 хвилина) Заєць. До речі, всі влучення того вечора були ефектними. Гості відповіли потужним пострілом Кобелєва (14).

Хоча відчувалося, що кияни дістали цього разу якийсь допоміжний імпульс. Слово честі, їхня гра, як ніколи раніше в нинішньому чемпіонаті, була привабливою. Можливо, нашим землякам допомогла молитва групи християн-євангелістів Джона Геста, які ось уже другий рік підряд приїздять на запрошення динамівського футбольного клубу до Києва зі США. У всякому разі, кияни вирішили питання з перемогою вже в першому таймі. Після чудового проходу, відмінного дриблінгу і фантастичного за красою удару Саленка рахунок став — 2:1. Перемога української команди.

До речі, напередодні зустрічалися дублери, і американські гості також спостерігали той поєдинок. Кияни перед цим програли всі зустрічі. А цього разу виграли, та ще й як — 5:2. Три м'ячі у них провів Матвеєв і два Бєлкін.

Відзначу і ще одну приємну для болільників України подію — переконливу перемогу — 3:1 харківського «Металіста» над незговірливим московським «Локомотивом».

Як розповів один з тренерів харків'янин Віктор Удовенко, цей матч мав досить цікавий сценарій. По-перше, проходив він на слизькому полі, бо в Харкові чотири доби лив дощ. Гості були настроєні агресивно. Інколи не гребували й грубими прийомами. Але міський арбітр Вадим Жук був суворим до різних неподобств і розгулятися пристрастям не дозволив.

Господарі мали помітну перевагу в першому таймі. Але, коли гра дещо вирівнялася, Презетко відкрив рахунок.

У другому таймі, на 51-й хвилині залізничники дістали право на штрафний, який виконав Мелешкін. М'яч ковзнув по стінці і влучив у ворота — 1:1.

— Ми терміново зробили заміни (58 хвилина), — розповів В. Удовенко. — Замість Синицького та Ланцфера вийшли Аджоєв та Ралюченко. Вони й розіграли швидку комбінацію. Ралюченка збили в штрафному, а пенальті реалізував Аджоєв. Крапку в матчі поставив Презетко. Це, до речі, вже його п'ятий м'яч у чемпіонаті...

Результати інших матчів: «Спартак» (Москва) — «Дніпро» — 1:0, «Арарат» — «Спартак» (Владикавказ) — 2:0, «Пахтакор» — «Памір» — 2:2.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

* * *

БАСКЕТБОЛ. Перемігши у повторному матчі ленінградський «Спартак» — 85:77, чемпіонами СРСР-91 стали баскетболісти «Калева» з Таллінна.

Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні

(Закінчення. Початок на 3-й стор.).

нальну відповідальність за державні злочини» від 25 грудня 1958 року і статтею 62 Кримінального кодексу Української РСР в редакціях до прийняття Закону Української РСР від 28 жовтня 1989 року «Про затвердження Указу Президії Верховної Ради Української РСР від 14 квітня 1989 року «Про внесення змін і доповнень до Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів Української РСР»;

— поширення завідомо неправдивих вигадок, що порочать радянський державний і суспільний лад, тобто за статтею 187[1] Кримінального кодексу Української РСР;

— порушення законів про відокремлення церкви від держави і школи від церкви, посягання на особу та права громадян під приводом справляння релігійних обрядів, якщо вчинені дії не були поєднані з заподіянням шкоди здоров'ю громадян чи статевою розпустою.

Підлягають реабілітації також особи, щодо яких з політичних мотивів застосовано примусові заходи медичного характеру.

Стаття 2. Реабілітації не підлягають особи, щодо яких у матеріалах кримінальних справ є сукупність доказів, які підтверджують обгрунтованість притягнення їх до відповідальності за:

— зраду Батьківщини, шпигунство, диверсії, шкідництво, саботаж, терористичні акти;

— злочини проти людства і людяності, каральні акції щодо мирного населення, вбивства, мордування громадян і пособництво в цьому окупантам у період Великої Вітчизняної війни;

— організацію збройних формувань, які чинили вбивства, розбої, грабежі та інші насильства;

— збройні вторгнення на територію України та особисту участь у вчиненні цих злочинів.

Не підлягають реабілітації також особи, засуджені за злочини проти правосуддя, пов'язані з застосуванням репресій, навіть якщо вони самі згодом зазнали репресій.

Стаття 3. Реабілітувати всіх громадян, засланих і висланих з постійного місця проживання та позбавлених майна за рішенням органів державної влади і управління з політичних, соціальних, національних, релігійних та інших мотивів під приводом боротьби з куркульством, противниками колективізації, так званими бандпособниками та їх сім'ями.

Стаття 4. Поновити реабілітованих в усіх громадських правах, у тому числі в праві проживання в населених пунктах і місцевостях, в яких вони постійно проживали до репресій, поширивши це право на членів їх сімей.

Визнати недійсними пов'язані з застосуванням репресій рішення про позбавлення державних нагород, учених ступенів, військових, спеціальних і почесних звань, пенсій та інших прав.

За бажанням реабілітованого або його родичів у разі смерті реабілітованого повідомлення про реабілітацію має бути безкоштовно опубліковано в пресі чи іншим способом доведено до відома громадськості за місцем роботи або проживання реабілітованого.

Стаття 5. Встановити для осіб, які відбували покарання у вигляді позбавлення волі або примусового поміщення у лікувальні заклади і згодом реабілітовані відповідно до статті 1 цього Закону, грошову компенсацію у розмірі 140 карбованців за кожний місяць позбавлення волі, але не більш як 12 тисяч карбованців. Одноразово як грошова компенсація реабілітованій особі виплачується до 3000 карбованців, а решта належних грошей — протягом наступних 5 років.

Вилучені будівлі та інше майно по можливості (якщо будинок незайнятий, а майно збереглося) повертається реабілітованому або його спадкоємцям натурою. При відсутності такої можливості заявнику відшкодовується вартість будівель та майна.

Не підлягають поверненню (компенсації) будівлі та інше майно, що було націоналізовано (муніципалізовано) на підставі відповідних нормативних актів.

Заяви про компенсацію та повернення майна подаються не пізніше трьох років з моменту набрання чинності цим Законом або з дня одержання особою довідки про реабілітацію згідно з цим Законом.

Порядок виплати компенсації, повернення майна або відшкодування його вартості реабілітованим регулюється Положенням, затверджуваним Радою Міністрів Української РСР.

Стаття 6. Реабілітованим громадянам відповідно до статті 1 цього Закону час тримання під вартою, відбування покарання в місцях позбавлення волі, заслання або перебування на примусовому лікуванні зараховується у потрійному розмірі в стаж роботи для призначення трудових пенсій.

Реабілітованим громадянам, які потребують поліпшення житлових умов, надається право на першочергове одержання житла.

В разі смерті реабілітованої особи це право зберігається за одним з подружжя, якщо вони не створили нову сім'ю, а також за батьками і дітьми, які проживали спільно до арешту і у зв'язку з застосуванням репресій втратили право на займане жиле приміщення та потребують поліпшення житлових умов.

Реабілітовані особи, які проживають у сільській місцевості, мають право на одержання безпроцентної позики та першочергове забезпечення будівельними матеріалами для будівництва житла.

Якщо реабілітована особа згідно з статтею 1 цього Закону стала інвалідом внаслідок репресій або є пенсіонером, їй надається також право на:

— одержання пільгових путівок для санаторно-курортного лікування та відпочинку;

— право на безплатне забезпечення автомобілем класу ЗАЗ-968М при наявності відповідних медичних показників;

— безплатний проїзд всіма видами міського пасажирського транспорту (крім таксі) та на автомобільному транспорті загального користування (за винятком таксі) в сільській місцевості в межах адміністративного району;

— зниження оплати жилої площі та комунальних послуг на 50 процентів в межах норм, передбачених чинним законодавством;

— позачергове надання медичної допомоги і на 50 процентів зниження вартості ліків за рецептом;

— переважне право на вступ до садівницьких товариств, першочергове право на вступ до житлово-будівельних кооперативів;

— першочергове встановлення телефону.

Особи, реабілітовані відповідно до цього Закону, мають право на безплатну консультацію адвокатів з питань, пов'язаних з реабілітацією.

Реабілітованим, які мають право на передбачені цим Законом пільги, видається посвідчення єдиного зразка, що затверджується Радою Міністрів Української РСР.

Видача цього посвідчення проводиться за місцем проживання виконкомами відповідних місцевих Рад народних депутатів.

Чинність статей 4, 5 та 6 цього Закону поширюється на жертви політичних репресій, що були реабілітовані до прийняття цього Закону.

Стаття 7. Встановити такий порядок застосування статей 1 і 2 цього Закону.

Органи прокуратури у взаємодії з органами державної безпеки проводять перевірки та складають відповідні висновки щодо всіх кримінальних справ, зазначених в статтях 1 і 2 цього Закону, рішення по яких не були скасовані до моменту його прийняття.

На реабілітованих осіб органи прокуратури видають відповідні довідки.

При наявності підстав для визнання особи такою, що згідно з статтею 2 цього Закону не підлягає реабілітації, прокурор надсилає справу з висновком:

щодо засуджених судами — до тих же судів, які виносили останнє судове рішення. Справи, по яких вироки, ухвали, постанови було винесено ліквідованими або розформованими судами, а також військовими трибуналами щодо цивільних осіб, передаються на розгляд тих судів, до підсудності яких ці справи віднесено чинним законодавством. Територіальна підсудність справи визначається за місцем винесення останнього судового рішення;

щодо підданих покаранню за рішенням позасудових органів — до Верховного суду Української РСР, обласних та Київського міського судів, військових трибуналів округів, Чорноморського флоту, на території яких застосовувались репресії.

Внаслідок розгляду справи суд може прийняти одне з таких рішень:

— визнати, що особу обгрунтовано засуджено або піддано покаранню позасудовим органом і на неї не поширюється дія статті 1 цього Закону;

— визнати, що особу необгрунтовано засуджено або піддано покаранню позасудовим органом і вона підлягає реабілітації згідно з статтею 1 цього Закону.

При розгляді справи суд може внести зміни до раніше винесених вироку, ухвали і постанови судів чи до рішення несудових органів.

Стаття 8. Особі, яка визнана судом чи військовим трибуналом такою, що не підлягає реабілітації, вручається копія ухвали (постанови), а в разі визнання необгрунтовано засудженою або підданою покаранню за рішенням несудового органу — довідка про реабілітацію.

Ухвалу (постанову) суду чи військового трибуналу може бути опротестовано прокурором чи головою відповідного суду або оскаржено особою, якій відмовлено реабілітації.

Протести в порядку нагляду і за нововиявленими обставинами розглядаються у звичайному порядку, передбаченому нормами Кримінально-процесуального кодексу Української РСР.

Стаття 9. Вирішення питань, пов'язаних з встановленням факту розкуркулювання, адміністративного виселення, з відшкодуванням матеріальних збитків, поновленням трудових, житлових, пенсійних та інших прав громадян, реабілітованих відповідно до цього Закону, покласти на обласні, міські і районні Ради народних депутатів. З цією метою Радам народних депутатів утворити штатні комісії, положення про які затверджується Радою Міністрів Української РСР.

За дорученням цих комісій органи внутрішніх справ встановлюють факти безпідставності заслання і вислання, направлення на спецпоселення, а також конфіскації і вилучення майна у зв'язку з необгрунтованими репресіями і матеріали перевірки надсилають комісіям.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 17 квітня 1991 року.

Постанова Верховної Ради Української РСР

Про порядок введення в дію Закону Української РСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні»

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон Української РСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» з моменту опублікування його в пресі, за винятком положень, передбачених статтями 5, 6 і 9 цього Закону.

2. Положення, передбачені статтями 5, 6 і 9 Закону Української РСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні», вводяться в дію з 1 липня 1991 року.

3. Раді Міністрів Української РСР до 1 червня 1991 року:

підготувати і подати на розгляд Верховної Ради Української РСР пропозиції про внесення змін і доповнень до чинних законодавчих актів Української РСР, що випливають з положень Закону Української РСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні»;

привести рішення уряду Української РСР у відповідність з цим Законом;

відповідно до положень даного Закону розробити і затвердити:

— положення про порядок виплати компенсацій, повернення майна або відшкодування його вартості реабілітованим;

— зразок посвідчення про пільги та порядок надання цих пільг;

— положення про комісії обласних, міських і районних Рад народних депутатів, утворення яких передбачено статтею 9 даного Закону.

4. Дія статей 3, 4 та 9 Закону Української РСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» не поширюється на репресовані народи, насильно переселені (кримські татари, німці, греки, болгари, поляки, вірмени та інші), оскільки питання про реабілітацію цієї категорії громадян вирішено постановою Верховної Ради СРСР від 7 березня 1991 року «Про скасування законодавчих актів у зв'язку з Декларацією Верховної Ради СРСР від 14 листопада 1989 року «Про визнання незаконними і злочинними репресивних актів проти народів, яких було піддано насильственному переселенню, і забезпеченню їх прав».

5. Державному комітету Української РСР по телебаченню і радіомовленню, редакціям республіканських і місцевих газет та журналів систематично висвітлювати роботи по відновленню справедливості щодо репресій в республіці.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 17 квітня 1991 року.

Ринкові студії

Володимир ПИЛИПЧУК

ЕТАПИ ПЕРЕХОДУ

Попередньо розроблений лан входження в ринок мав забезпечити створення ринкової інфраструктури, підготовку кадрів, реорганізацію системи управління, впровадження державного регулювання економіки і системи стабілізаційних заходів.

У зв'язку з цим необхідно окреслити горядок ереходу до ринку за нових умов. Враховуючи складність та різноплановість нашої програми, є доцільним виділити два послідовні етапи її реалізації — підготовчий і перехідний.

На підготовчому етапі необхідно: підготувати та прийняти законодавчі акти, що забезпечили б правові основи ринку; сформувати механізми соціального захисту населення республіки; розробити республіканську програму роздержавлення власності; привести організаційні структури управління у відповідність з вимогами ринкової економіки; створити ринкову інфраструктуру; здійснити підготовку та перепідготовку кадрів.

На перехідному етапі передбачається: провести роздержавлення власності; створити умови для вільного підприємництва; реалізувати програму оздоровлення економіки разом з оздоровленням грошової системи, введенням національної валюти та переходом до вільного ціноутворення; забезпечити надійний захист населення й використовувати важелі державного регулювання — систему податків, квот, санкцій, дотацій.

Стабілізація, що буде досягнута в результаті зазначених заходів, дозволить розвивати й поліпшувати ринкові відносини в усіх сферах економіки. Пройдуть подальші структурні зміни у виробництві продукції. Під впливом вимог міжнародного ринку, інтенсивного використання світового рівня техніки, технологій та організації виробництва буде забезпечене підвищення рівня добробуту народу.

Особливу роль у цей період має відіграти включення економіки в широкі міжнародні зв'язки — залучення іноземних інвесторів для створення спільних виробництв і ринкових структур. Україні також необхідно ввійти до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції й розвитку, Світового банку.

Робота Верховної Ради України над економічною реформою могла б бути кращою, якби відкинути політичне різноголосся. Ми робимо дуже великі перерви, а інші республіки нас випереджають у законотворчій роботі. Ми й досі ще не обв'язали технологію переходу до ринку законодавством, не націоналізували власність союзного підпорядкування.

Спонтанно відбулося й підвищення цін. Вони перейшли в договірну площину, істотно зросли. В результаті частина заощаджень населення мобілізовується споживчим ринком. У таких умовах люди, звичайно, не погодяться віддати свої гроші на роздержавлення, бо невідомо, що буде завтра зі споживчим ринком, скільки все коштуватиме... Невпевненість людей у завтрашньому дні призводить до виробничої та соціально-економічної апатії.

Особливо негативний вплив справили останні Укази Президента, які зовсім не збігаються з положеннями, покладеними в основу Декларації про державний суверенітет, з прийнятими нами законами про економічну самостійність, власність, економічну діяльність та ін. Через це технологія переходу до ринку має коректуватися.

І один із варіантів коректування — термінове роздержавлення. Без роздержавлення власності до критичної маси — 50 відсотків і більше — неможлива конкуренція.

Сьогодні планується приватизувати основних фондів на суму близько 225 мільярдів карбованців, а в людей на ощадкнижках є лише близько 90 мільярдів (20 відсотків населення взагалі не має заощаджень). Тож слід провести роздержавлення частини основних фондів безплатно, а іншої частини — на аукціонах, а також продати колективам, тобто передати підприємство в оренду з одночасним викупом. У даному випадку орендна плата може розцінюватись як погашення заборгованості під час викупу.

Але якщо є колективи, які бажають викупити основні фонди за повну вартість, то це найефективніший для держави варіант. І місцеві органи — територіальні та галузеві — мають цьому сприяти й допомагати. Але нині, на жаль, трапляється навпаки — в основному з боку міністерств або місцевих органів йде гальмування цих процесів. Ця практика спрямована на зрив переходу до ринку, на затягування економічних перетворень, на розтягування «дефіцитного життя».

Люди можуть терпіти незграбний костюм, але без їжі вони не проживуть ані дня. У зв'язку з цим у першу чергу стоїть питання роздержавлення сільського господарства. Не зробивши цього, ми входимо в 1991 рік з тривогою про можливий голод. Світова громадськість дає нам знати, що наступного року безплатної допомоги вже не буде, пільгових умов кредитування наша економіка теж не побачить. У зв'язку з цим я хотів би ще раз звернутися до всіх керівних працівників, до колективів підприємств із закликом швидше провести роздержавлення. Інакше — перспективи в нас дуже сумні.

Потрібно також швидше налагоджувати кооперативні зв'язки між підприємствами України. В результаті централізації економіки склалося дуже багато зустрічних перевезень: продукція, що виготовляється в нас, відправляється на Урал, в той час як аналогічна ж продукція виготовляється на Уралі і йде до нас. Підприємства України надто вже прикріплені до постачальників, які розкидані по Союзу. Такі зв'язки призводять до збільшення транспортних витрат, збоїв у постачанні тощо.

Слід також диверсифікувати виробництво. Одним з видів диверсифікації є конверсія підприємств оборонного комплексу, який на Україні становить значну частку.

* Продовження. Початок див у № 87.

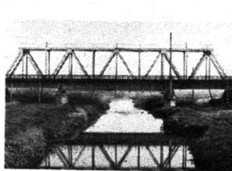
Продовжуємо розмову

МОСТИ І ЛЮДИ

У березні ми розповіли про проблеми Українського державного концерну по будівництву, ремонту і утриманню автомобільних шляхів. Сьогодні на запитання нашого кореспондента щодо роботи одного з підрозділів концерну — тресту «Укршляхмостобуд» — відповідає керуючий трестом І. НАУМЧЕНКО.

— Ігоре Володимировичу, перш за все, що являє собою «Укршляхмостобуд» сьогодні? Яка його географія та технічні можливості?

— Ми займаємося будівництвом та реконструкцією автодорожніх мостів на всій території України. Лише області Івано-Франківська, Тернопільська, Львівська та Кримська АРСР мають свої незалежні невеликі мостобудівні управління. Решта обслуговується вісьмома МБУ, які входять у трест. Щодо технічних можливостей вони великі. Досить сказати, що в минулому році ми виконали обсяг робіт на суму більш як 21 мільйон карбованців. Незважаючи на те, що в «Укршляхмостобуді» сьогодні працює близько двох з половиною тисяч чоловік, це непоганий результат. Хоча й потенціальні можливості тресту дещо вищі.

— Що ж заважає повною мірою використовувати їх?

— Проблем багато. Головне — погіршення матеріально-технічного забезпечення в умовах переходу до ринку. Навіть на виконання держзамовлення не вистачає цементу, металу, лісоматеріалів. Донині ні ми, ні концерн не знаємо, на який обсяг забезпечення можемо розраховувати в 1991 році. Ця нестабільність призводить до того, що частина найбільш висококваліфікованих робітників наших управлінь почала переходити в інші організації, де й заробітна плата вища, і постачання краще.

На перший погляд, може здатися, що це не так важливо, мовляв, знайдемо інших. Але це не так. Робітник-мостобудівник — це справжній майстер широкого профілю. Він і муляр, і монтажник, і столяр. Підготовка такого спеціаліста займає десятки років. Втративши їх, ми не тільки не зможемо виконати цьогорічний обсяг робіт, а й поставимо під загрозу плани будівництва мостів на ціле десятиліття вперед.

— Які ж реальні шляхи виходу з такого становища?

— Будемо відверті, допомогти зможе лише матеріальна зацікавленість робітника. Саме тому ми й вирішили створити мале підприємство «Мостобудівник». Різке скорочення управлінського апарату і мобільність дозволять значно підвищити заробітну плату його працівників. Якщо в управлінні фонд заробітної плати становить 18 відсотків, то в МП він підніметься до 50. Крім того, створення малого підприємства дещо розвантажить і трест, взявши на себе реконструкцію і ремонт мостів, які знаходяться далеко від МБУ. Адже інколи сама лише передислокація техніки до таких об'єктів коштує більше, ніж їх обслуговування.

У статуті «Мостобудівника» передбачені й роботи по проектуванню й спорудженню малих мостів, що дозволить значно зменшити терміни їх введення в експлуатацію. На сьогодні це чи не найважливіший фактор. Мале підприємство зможе виконувати функції і своєрідної «пожежної» допомоги. Скажімо, на якійсь автомагістралі внаслідок аварії пошкоджено опори моста. У плані тресту ця ситуація не передбачена. Доводиться негайно знімати з важливого об'єкта людей і посилати на ремонт, що, в свою чергу, веде до невиконання договору. Наявність же МП дозволить нам виконувати такі роботи без шкоди держзамовленню.

— Всіх нас сьогодні турбують проблеми села. Який внесок в їх вирішення зможе зробити трест?

— Ми довго добивалися від колишнього міністерства дозволу використовувати хоча б частину нашого потенціалу самостійно, тим більше, що в зв'язку з переходом на ринкові відносини частина підприємств перейшла на прямі відносини. В цьому році ми його дістали. Держзамовлення становить 90 відсотків, решту ж і розраховуємо використати на потреби села. Звичайно, ми й раніше допомагали сільчанам, та розміри цієї допомоги були мізерними. Будували, скажімо, міст на великій трасі. Під'їжджали до нас голови прилеглих колгоспів. Тому під'їзд до корівника спорудити треба, іншому — зерносховище відремонтувати. По можливості йшли на виручку.

В сьогоднішніх умовах ця можливість зросла, але оскільки позадержзамовні об'єкти не забезпечуються матеріалами, допомагати ми зможемо лише тим, хто їх має. Є, скажімо, в колгоспі вдосталь цементу. Ми відповідно до його собівартості натомість дамо металеві конструкції, балки. Таким чином, господарство нічого не втратить, а проблему свою вирішить.

Звичайно, намагаємось шукати матеріали й самі. Наприклад, колгоспи російського Нечорнозем'я вже зараз готові прийняти будь-які наші умови, тільки б ми погодилися допомагати їм. Та трест — республіканська організація, тому проблеми саме українського села повинні бути на першому місці.

— На якому рівні знаходиться наше мостобудування порівняно із західними країнами?

— Звичайно, технічні можливості і якість й порівнювати нічого. Візьміть хоча б наші дерев'яні опалубки. Весь світ давно перейшов на легкі металеві, лаштування яких не становить проблем, а довговічність у сотні разів більша. У нас же постійні проблеми з лісоматеріалами.

Щодо можливостей і термінів спорудження наведу такий приклад. У липні 1986 року ми будували 320-метровий міст через ріку Уж під Чорнобилем. Весь процес, від «нуля» і до здачі в експлуатацію, тривав 34 дні. Тоді, звичайно, не було й дня, коли ми не мали цементу чи металу. Забезпечення було ідеальним. Так що все залежить від постачальників.

— Які структурні зміни відбулися в тресті у зв'язку з переходом на ринкові відносини? Чи готові ви до них?

— Ще в минулому році ми вийшли з-під начала главку, який сьогодні не потрібен, і перейшли на прямі відносини з концерном «Укршляхбуд».

Збираємося перейти на акціонерну форму господарювання. Такий підхід зможе не тільки зацікавити людей матеріально, а й дозволить збільшити ефективність праці та її якість, знизити собівартість, економніше використовувати електроенергію і матеріали, одним словом, поставить нас на економічні рейки ринку.

Інтерв'ю взяв Андрій БОЄЧКО.

Київ.

Фото Володимира КИСЕЛЬОВА.

ЛАСКАВО ПРОСИМО!

Завершуючи свій візит до Києва, Надзвичайний і Повноважний Посол США в СРСР Дж. Ф. Метлок зустрівся з радянськими та зарубіжними журналістами, які працюють у столиці України.

Тему прес-конференції визначити неможливо: адже запитання стосувалося найрізноманітніших проблем міжнародного життя, відносин між США та СРСР, американо-українських контактів.

Кореспондент «Голосу України» від імені колективу редакції, численних читачів щиро подякував Дж. Ф. Метлоку за поздоровлення, надіслане ним узимку на адресу нашої новонародженої тоді газети (до речі, написане воно було українською мовою, якою пан посол добре володіє). Ваш кореспондент поцікавився, водночас, спостереженнями Дж. Ф. Метлока щодо розвитку ситуації на світовій арені за рік, що минув з часу його останнього візиту на Україну.

У своїй відповіді пан посол наголосив на позитивних тенденціях, які спостерігаються, зокрема, на терені американо-радянських відносин. Хоча минула війна у Перській затоці була явищем кризовим і болючим для світу, підкреслив Дж. Ф. Метлок, вона разом з тим засвідчила, що у разі необхідності дати відсіч агресорові (а нині ним може стати будь-який тоталітарний режим, озброєний ракетами) світове співтовариство спроможне об'єднатися на розумній основі. Це, на думку пана посла, було засвідчено новим етапом процесу налагодження співробітництва між США та СРСР. А це, у свою чергу, дозволяє оптимістично дивитися у майбуття: з'ясовується, ці дві країни можуть вирішувати болючі проблеми разом.

У прес-конференції взяв участь і відповів на запитання Генеральний консул США у Києві Дж. Гундерсен.

У столиці України офіційно відкрилося генеральне консульство США. З новосіллям вас, леді і панове американські дипломати, і хай щастить вам на гостинній українській землі! Ласкаво просимо!

Володимир САВЦОВ.

НА ЗНІМКУ: під час прес-конференції. Праворуч — Дж. Ф. Метлок, ліворуч — Дж. Гундерсен.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Еврика!

БЕНЗИН... З ОЧЕРЕТУ

Як вважають, нове відкриття, зроблене у стінах Мюнхенського політехнічного інституту, дає можливість у багатьох випадках вирішити енергетичну проблему країни, а також значно знизити рівень забруднення навколишнього середовища. У цьому твердо впевнений і сам автор винаходу, співробітник інституту доктор Вольфганг Штендер, який стверджує: бензин можна одержати з очерету. І не тільки бензин.

Гігантський очерет родом з Азії, який за два роки досягає висоти від 4 до 7 метрів, добре прижився в заплавах німецьких річок і дає величезний приріст біомаси, необхідної для багатьох цілей. З диво-трави можна виготовляти деталі для автомашин і літаків, які, як правило, виготовляють з пластмас, а також добрива, лаки, фарби, ізоляційні, пакувальні матеріали, папір та багато іншого. А головне, може бути використаний для потреб енергетиків.

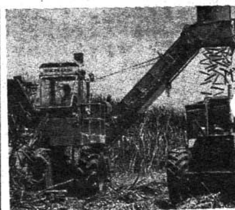
У своєму інтерв'ю німецькому журналу «Бунте» д-р Штендер підкреслив, що волокна, одержані з очерету при переробці під високими температурами до 250 градусів Цельсія, ніяк не поступаються за міцністю пластмасам. Проте спрацьовані деталі з нового матеріалу, викинуті на смітник, дуже швидко перетворюються на звичайний гумус. Порошкова маса, одержана з очерету при згорянні в печах теплових і електростанцій, виділяє стільки ж вуглекислого газу, скільки очерет узяв її з атмосфери у період зростання. Кіловат електроенергії, одержаний з бавовни, обходиться в ,6 пфенігів, у той час, як така ж кількість електроенергії АЕС коштує 16 пфенігів. Бензин, правда, дорогий. Одна марка сімдесят пфенігів за літр. Але хто знає, що чекає нас на нафтовому ринку в майбутньому?

Ще один побічний ефект від винаходу: очеретом можна зайняти 2,5 мільйона гектарів землі, звільненої у зв'язку із скороченням площ сільськогосподарських культур, щоб не допустити перевиробництва сільгосппродукції у країнах Спільного ринку.

Країни ЄЕС виділили для подальших експериментів німецького вченого з азіатським очеретом 300 мільйонів марок.

На знімках з журналу «Бунте»: д-р Вольфганг Штендер на своїй дослідній ділянці; для збирання очерету придатні і звичайні кукурудзозбиральні комбайни.

А як у них!

«ТАК ДАЛІ НЕ ПІДЕ, ДЖЕНТЛЬМЕНИ!»

The Washington Post

Газета «Вашінгтон пост» опублікувала таку статтю (подаємо з скороченнями).

Від Пентагона до ЦРУ розвідувальні органи США можуть чекати найсуворішого підходу з боку конгресу, обіцяє член палати представників Дейв Маккерді (демократ з Оклахоми), новий голова постійного спеціального комітету палати з розвідки.

«Я думаю, що комітет діяв не досить рішуче,— заявив він у інтерв'ю. — Я маю намір відновити довір'я до нас як до контрольного комітету. Ми не повинні бути «соромливою мімозою». Я буду протистояти судді Уебстеру (директору ЦРУ)».

Маккерді, якого різні люди характеризують хто як поміркованого, хто як консерватора, уже твердо обнародував свої наміри. В останні тижні, виконуючи обов'язки голови комітету, він оголосив про неухильне введення присяги для всіх свідків, прочитав нотацію ЦРУ за запізнення на один з брифінгів і повідомив директорові штату співробітників комітету про те, що тому потрібно шукати іншу роботу.

«Він зіграв дуже позитивну роль,— зазначив Маккерді про директора штату співробітників Деніела Чайдлса, колишнього співробітника ЦРУ. — Але я сказав йому, що буду формувати власну команду». Її очолить Джон Келіхер, відставний армійський полковник з докторським ступенем у галузі досліджень Росії.

Практика приведення до присяги свідків, сказав Маккерді, послужить протиотрутою від давньої практики співробітників розвідки США, які уникають прямих відповідей на запитання і подають загальні судження, коли потрібні деталі.

Маккерді зауважив, що перший комплекс слухань буде присвячений такому важливому питанню, як реорганізація всього розвідувального співтовариства. Він вважає це невідкладною справою у підготовці розвідки США до вимог миру після закінчення «холодної війни».

ЦРУ вже розробляє плани для нових вимог у наступному десятилітті, але Маккерді висловив думку, що їх може не вистачити, якщо вони просто пов'язані з призначенням старих співробітників для виконання нових завдань.

Конгрес і адміністрація «можуть досягнути повної єдності», сказав Маккерді. «Це, можливо, просто. Але буде недостатньо змінити таблички з іменами на дверях і в клітинах схеми якоїсь організації. Є так багато додаткових аспектів, які вимагають уваги. Число тих, хто знає арабську мову (в ЦРУ) дуже мало. Це ганьба».

Маккерді сподівається, що Уебстер стане на бік апарату ЦРУ і не захоче підтримати організаційні зміни.

«Я думаю, що він один з них,— зазначив голова. — Я маю намір дати йому можливість відповісти. Якщо він цього не зробить, я спри[illegible] це як можливість зроб[illegible] дебати більш гласними».

Він говорить, що одна сфера, на якій він хоче зосередити увагу, це «весь процес закупок у розвідці, для крупних систем».

«Я не впевнений, що це робиться на такій конкурентній основі, як має бути,— зазначив він. — Візьміть закупки супутників, наприклад... і зняття в оренду нерухомого майна замість його закупки. Закупка може бути більш рентабельною в довгостроковому плані, прикриваючись секретністю, пов'язаною з розвідкою, можливо безкарно робити багато речей».

Інформ-шоу

КРАЇНА БІДНИХ!

За результатами загальнонаціонального опитування, недавно проведеного британським телебаченням, більш як 11 мільйонів чоловік входять до найбідніших верств населення Великобританії (загальна кількість населення — 57 мільйонів чоловік).

Було виявлено, що близько десяти мільйонів британців не мають коштів на оплату квартири з системою опалення. Не менш як п'ять мільйонів через відсутність достатніх доходів змушені харчуватися раз на день. Це стосується також 2,5 мільйона дітей (не кажучи вже про їхні іграшки та розваги).

За даними опитування, 6,5 мільйона чоловік у Великобританії позбавлені можливості придбати холодильник або килим, не кажучи вже про відеомагнітофон і «домашній» комп'ютер, що, однак, є в переліку речей першої потреби для забезпеченої сім'ї.

БУТИ МАТІР'Ю — ЦЕ ДОРОГО

«Народжуйте більше дітей!» — з таким закликом звертається до італійських жінок заступник голови Ради міністрів Італії Клаудіо Мортеллі. Падіння рівня народжуваності — одна з найбільш серйозних проблем нації, бо в цій сфері країна посідає останнє місце в Європейському співтоваристві. На кожну жінку в Італії припадає 1,29 дитини, в той час, як в Ірландії — 2,1, Великобританії — 1,85.

Однак у різних районах цей показник змінюється. Наприклад, на півночі, в промислово розвинутому районі, жінки та чоловіки вважають за краще не ставити під загрозу досягнутий рівень життя, враховуючи, що утримання дитини коштує 650 тисяч лір (550 доларів) на місяць. А на півдні, де високе безробіття, менш розвинута соціальна сфера, але населення дотримується давніх традицій, дітей народжується значно більше.

Отже, якщо уряд не ухвалить спеціальну програму підтримки материнства, яка передбачала б фінансову допомогу, зменшення податків тощо, у 1995 році шістдесятирічних у країні буде більше, ніж дев'ятнадцятирічних, що вдарить по економіці, а значить, і по соціальному забезпеченню всього суспільства.

І ЗНОВУ ВІЙНА ПТАХАМ

Міністерство сільського господарства Кенії оголосило нещадну війну червонодзьобим ткачикам. Ця невеличка пташка викликає в Африці не менший жах, ніж сарана.

Пернаті ліліпути, що важать близько ста грамів, щодня пожирають зерна в два рази більше власної ваги. Вони збираються у величезні зграї, іноді до одинадцяти мільйонів птахів. А колонія в один мільйон птахів знищує за день тисячу тонн зерна.

Ще 30 років тому ткачики не були ворогом номер один для східноафриканських фермерів. Але після вирубування багатьох лісів пташкам нічого не залишилось, як шукати поживу на полях.

Для боротьби з червонодзьобими ткачиками власники ферм використовують отрутохімікати і навіть вогнемети. Але ця пташка, як легендарний Фенікс, знов народжується з попелу.

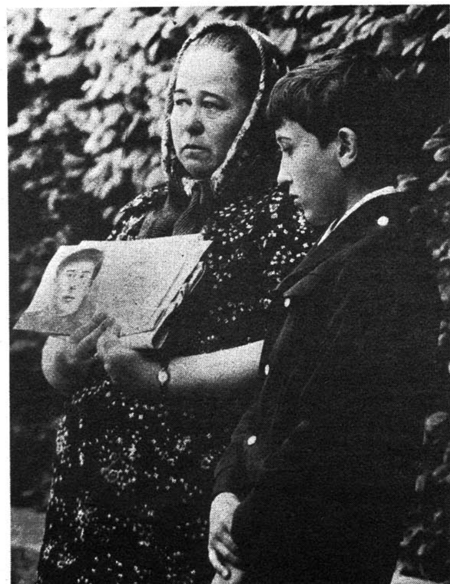
А ВОНИ ОБ'ЇДАЮТЬСЯ М'ЯСОМ...

Недавно у селі Вільковіци Познанського воєводства Польщі відбувся Всепольський конкурс обжер. Переможцем став місцевий 42-річний селянин Ян Круль. За одну годину він з'їв 10 рульок, запиваючи їх пивом, кока-колою і содовою водою. Рулька — це традиційна познанська страва, яка виготовляється з м'яса тушкованих свинячих ніжок із соусом.

Конкурс проходив у місцевому ресторані за участю 16 претендентів, серед яких були й жінки, а головними суддями — лікар та поліцейський. Двох учасниць після чотирьох рульок (1,5 кілограма м'яса) було відправлено до лікарні.

Лауреат, який за годину з'їв 3,5 кілограма м'яса, в нагороду одержав новий японський магнітофон та, як стверджує лікар-головний суддя, тривалий розлад шлунка.

СВЯТО ОСТАННЬОГО ПОСТРІЛУ

Чи замислювались ми коли-небудь: що буде, коли серед нас не стане жодного ветерана Великої Вітчизняної?

Адже цей день колись-таки прийде, і в сиру землю ляже останній піднощик патронів тієї війни, останній її пацан, котрий тримав у руках зброю...

Що тоді буде?

Сміємо думати, що все буде, як і тепер. Ніхто з них не прийде до обелісків, але буде 9 травня такого-то року, і то буде святковий день. Свято — без іменинників? Так, але не зовсім так. Бо кожна війна і кожна Перемога лишає по собі не лише ветеранів, а й їхніх дітей, і їхніх онуків. А діти й онуки, як відомо, люблять приміряти на себе солдатські обладунки батьків і дідів. Когось із них свого часу це привело в Афганістан, і вони спізнали там найкращий у солдатському житті день — День останнього пострілу. І саме цей день, — а не ордени, медалі та інші знаки примарної слави, — об'єднав їх.

Ось чому вони на цих знімках — разом.

Поки що — разом.

Поки що — але й назавжди. Приєднаймося до них — аби День останнього пострілу був останнім таким днем.

Фото Олекси ВАЩЕНКА.

Колонка ведучого клубу

ДАВАЙТЕ СПРОБУЄМО!

З пелюшок ми усвідомлювали: що б не сталося, про радянську людину потурбується держава. Щасливе дитинство, забезпечена старість — згадайте, як маніпулювала цими поняттями пропаганда. І ми так повірили в цього нашого доброго дядька, що поволі почали забувати про власну відповідальність за самого себе. Пробудження було аж надто жорстоким: жебрацькі пенсії у старків, злиденні притулки для одиноких, «клас» бомжів, інфантильне покоління 30—40-річних — все це ланки одного ланцюга.

І не будемо обурюватись, мовляв, хіба ми не працювали, не вірили, не створювали блага? Тож хіба не маємо права жити в пристойних квартирах, одержувати платню за працю, а не за присутність на роботі, відпочивати, словом, жити по-людськи?

Маємо. Але будемо реалістами — не побоїмося жорстокої правди: побудували не світле майбутнє, а щось таке недоладне, що жоден історик чи філософ не береться визначити йому імені. І, мабуть, немає смислу посипати собі голову попелом і заламувати руки. Давайте спробуємо створити не уявні цінності примарного соціалізму, а те, що вже незабаром можна помацати руками, що забезпечить реальний результат — матеріальні блага для вашої сім'ї. Давайте попрацюємо на себе. Адже чим більше багатих людей, тим багатша держава.

І не треба боятися «акул» бізнесу — хай вони з'являються. Бо це гарантія того, що не залишаться без уваги немічні і старики, сироти й ті, хто тимчасово виявився за бортом життя. Держава стимулює благодійні порухи душі через зменшення податків меценатам і благодійникам, а також тим, хто жертвує на неімущих, бездомних, сиріт.

Давайте спробуємо для початку стати діловими людьми. Давайте будемо вчитися робити бізнес: для себе, для тих, хто заслужив, хто має право на щасливе дитинство, забезпечену старість. Будьмо щедрими ми — молоді, дужі, ініціативні, для яких ще не все втрачено. А «Голос України», відкривши на своїх сторінках клуб для ділових людей «Шанс», сприятиме розвиткові в читачів — членів клубу якостей сучасного комерсанта і підприємця.

Ми познайомимо вас з тими, хто вже має успіх у бізнесі — таких людей чимало, вони живуть поруч з нами. Можливо, їхній досвід стане вам у пригоді. У «Шансі» ви знайдете ділову, цікаву інформацію, яка підкаже адреси, познайомить з зарубіжними партнерами, допоможе розібратися у складному світі комерції.

Давайте спробуємо: саме час для тих, хто не розчарувався, а прагне почуватися вільною людиною. А без економічної свободи навряд чи це вдасться. Не будемо чекати — почнемо діяти. «Шанс» — це ваш шанс знайти себе, мати найкраще місце для реклами і презентацій. Дати знати про себе в «Шансі» — означає знайти надійного партнера в бізнесі. Повідомляємо, що рекламу обсягом до 10 газетних рядків «Шанс» друкуватиме безплатно.

Пишіть нам на адресу: **252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4, «Голос України», «Шанс».**

Валентина ПИСАНСЬКА.

НА ОСОБЛИВО ВИШУКАНІ СМАКИ

Що б ви сказали, коли б дізналися, що всесвітньо відома американська фірма «С. К. Джонсон інкорпорейтид» збирається провести в одному з найбільших мікрорайонів Києва опитування — своєрідний маркетинг з приводу майбутнього випуску миючого засобу «Делікат», розрахований на особливо вишукані смаки українських жінок? Та ще й у самісінький розпал прально-миючого дефіциту!

Але фірма все ж здійснила опитування та ще й залучила до цього діла не тільки американських, а й британських дизайнерів. Вони дійшли висновку: українським красуням не вистачає саме «Делікату».

Відразу ж попереджу: це не жарт. Саме так серйозно підійшли до випуску нової продукції спеціалісти недавно створеного спільного радянсько-американського підприємства «СК Джонсон — Київ корпорейшн» на базі київського виробничого об'єднання «Укрпобутхім». Для киян таке партнерство озна-

Що нового, СП!

чало розширення обсягів виробництва, забезпечення своїй продукції світового рівня.

Для фірми «С. К. Джонсон інкорпорейтид», що має філіали в 47 країнах світу, — це можливість відкрити ще один — у Києві.

— У спільний бізнес, — розповідає генеральний директор у СРСР Джеймс Шеперд, — ми вкладемо 18 мільйонів доларів, 12 з яких буде освоєно в перші три роки діяльності. Причому американська сторона перші п'ять років не вивозитиме частки свого прибутку, вкладаючи його в розвиток виробництва. Та й пізніше значний процент його спрямовуватиметься на фінансування довгострокових проектів.

І що ви думаєте — українські жінки таки дочекалися цього вишуканого миючого засобу, яким рекомендується прати вироби з вовни, натурального шовку, тоненьких, делікатних матеріалів...

Спільне підприємство вже випустило такої продукції 300 тисяч упаковок, а до кінця року ця кількість зросте до 5 мільйонів. Понад 96 відсотків її реалізовано в республіці. Співробітництво з американцями дало змогу киянам за кілька місяців збільшити випуск продукції майже в два рази, повністю змінити її асортимент, встановити нове обладнання, впровадити прогресивну технологію. Адже головна мета діяльності підприємства — наситити ринок товарами.

Валентина ПОЛІЩУК.

Відгукніться, меценати!

ЖЕРТВАМ ГОЛОДОМОРУ

Кіностудія імені Довженка приступила до екранізації невеличкої книжечки — кіноповісті Сергія Дяченка «Жах», у якій він на основі документальних матеріалів, свідчень очевидців відтворив одну з найжахливіших, найзлочинніших сторінок життя нашої країни — голодомор 1933 року.

У відозві до читача написано: «Звертаємося до чесних людей: хай це буде народний фільм, знімемо його на наші трудові карбованці. Якщо кожен з нас вкладе хоча б карбованця — це буде ціна свічки. Хай же вони загоряться над могилами мільйонів безіменних жертв голодомору».

І ще: кіноповість неможливо читати без здригання й жаху. Але, як сказав хтось із великих, той, хто забув історію, приречений пережити її знову. Не забуваймо цих мудрих слів.

Придбавши книжку, а її ціна з поштовими витратами 1 карбованець 70 копійок, ви запалите і свою свічку над могилами безневинно заморених голодом. Гроші слід переказати на рахунок № 467108 в Шевченківське відділення Промбудбанку м. Києва, МФО 322216. Відправивши квитанцію на адресу: 252051, м. Київ-51, а/я 974/2, ви одержите поштою кіноповість «Жах».

Ринок: Україна — Німеччина

КУДИ НАМ ОДИН БЕЗ ОДНОГО...

Співробітництво з колишньою НДР для багатьох підприємств республіки багато важило в зовнішньоекономічній діяльності. Обидва партнери досить плідно працювали в багатьох галузях промисловості. Політичні події в країнах Східної Європи, зокрема в НДР, порушили або й обірвали ці зв'язки. Отут і спрацював закон Мерфі: як тільки викидаєш якусь річ, вона відразу ж стає необхідною...

Після об'єднання двох Німеччин постало питання про відновлення старих і встановлення нових торговельно - економічних зв'язків між колишніми партнерами. Як заявив на відкритті весняного Лейпцігського ярмарку президент Східного комітету німецької економіки Отто Вольфф фон Амеронген, об'єднана Німеччина повинна пройти економічний спад разом зі своїми східноєвропейськими сусідами.

Оскільки й Радянський Союз, і Україна зокрема, були крупними партнерами Німеччини, то для відновлення співробітництва Східний комітет створив у Берліні бюро, метою діяльності якого є пошук нових зв'язків для радянських підприємств. Причому посередницьку функцію бюро здійснює безплатно.

Як пояснив консул генерального консульства ФРН у Києві пан Бернд Гліманн, німецькою стороною розроблено ряд заходів, щоб не тільки зберегти колишні, а й встановити нові зв'язки між нашими республіками. Це й пільгові умови, різноманітні кредити, фінансування проектів та інше.

Всю необхідну інформацію з приводу такого співробітництва можна одержати за адресою: **252054, Київ-54, вул. Чкалова, 84, тел.: (044) 216 - 67 - 94; 216-14-77; факс: 216-92-33; Телекс: 131—122.**

Називаємо адресу

«Відеотон»: ШЛЮБ ЗА РОЗРАХУНКОМ

Угорська фірма «Відеотон» впевнено зайняла своє місце на українському ринку ще в часи, коли саме поняття ринок, якщо й уживалося, то хіба в негативному значенні. Проте спеціалісти підприємства, що випускало різноманітну обчислювальну техніку, комп'ютерні системи, шукали в нашій республіці і споживачів своєї продукції, і партнерів по бізнесу, яким би лайливим не було це слово.

А оскільки один у полі не воїн, то працювали разом з українськими партнерами — Інститутом електрозварювання імені Є. О. Патона АН УРСР, Київським інститутом автоматики імені XXV з'їзду КПРС, Українським республіканським банком Ощадбанку СРСР.

І от на фірмовому знаку угорської фірми недавно додався ще один напис: «СП Бюль Відеотон». Чи не означає це ще й новий розвиток відносин «Відеотона» з українськими підприємствами? На це запитання кореспондента «Голосу України» відповідає заступник генерального директора акціонерного товариства «Відеотон» доктор Ласло ДАЛЛОШ.

— Означає. І хоч шлюб з французькою фірмою був за розрахунком, виграють усі — і, наші українські партнери, оскільки «Бюль» — всесвітньовідома фірма, що сама служить гарантом якості й надійності.

Нині робимо усе, щоб загальнополітичні хитання не позначилися на економічній політиці «Відеотона» на Україні. Причому враховуємо всезростаючу конкуренцію в галузі обчислювальної техніки. Різноманітні пільгові умови, максимум уваги до покупця й партнера, багатоваріантність послуг — на це можуть розраховувати українські підприємці. Адже зараз найбільша цінність — покупець.

— Ви тільки продаєте обчислювальну техніку і здійснюєте сервісне обслуговування, чи й готові до кооперації?

— Ми готові до співробітництва, якщо воно вигідне обом сторонам. Тож з пропозиціями можна звернутися в представництво «Відеотона» в Києві. Тел.: (044) + 220-45-11.

КСЕРОКС НА КУХНЮ

Поет Євгеній Євтушенко, виступаючи на І з'їзді народних депутатів СРСР, патетично вигукнув: «Кожній радянській людині — особистий ксерокс», зробивши неоціниму послугу британській фірмі «Ренк-Ксерокс», яка півстоліття тому випустила у світ першу копіювальну машину.

Так уже сталося, що в нашій країні всю розмножувальну техніку, незалежно від її походження, називають ксероксами.

«Ренк-Ксерокс» — це багатонаціональна організація з розкиданими по всьому світу дослідними, проектно-конструкторськими, виробничими центрами, де працює майже 100 тисяч чоловік.

Рік тому представництво фірми відкрилося й на Україні. Розташоване воно на вулиці Великій Житомирській, 33, (тел.: (044) + 228-27-62). «Ренк-Ксерокс», крім копіювальних машин, постачає до нашої країни ще й різноманітну оргтехніку, що підвищує продуктивність праці інженерно-технічних працівників у сотні разів.

А недавно відбулася презентація нових машин, які здатні здійснювати десятки операцій. Представляли продукцію керівники фірми та її представники в Москві та Києві, яких ви бачите на фото Олександра **Клименка.**

Соціологи про Раду

ПОДОЛАТИ БАР'ЄР НЕВДОВОЛЕННЯ

У Дніпропетровську за ініціативою депутатів міськради створено соціологічну службу «Дніпропетровський фонд соціального моніторингу», яка стала самостійним госпрозрахунковим підприємством. Перше її експрес-дослідження — «Думка депутатів про роботу міськради».

Пропонуємо вашій увазі, шановні читачі, першу частину статті генерального директора цього підприємства Вячеслава Біленького та голови постійної комісії з питань науки, культури, релігії, міжнаціональних відносин Дніпропетровської міської Ради народних депутатів Сергія Шевченка. Сподіваємось, що ця публікація зацікавить не тільки весь депутатський корпус республіки, працівників виконавчих комітетів Рад усіх рівнів, а й тих, хто небайдужий до роботи органів народовладдя.

НЕ СЕКРЕТ, що депутати відчувають сьогодні масу труднощів і проблем, подолати які на одному «перебудовчому ентузіазмі», судячи з усього, не вдається ні парламентам країни й республіки, ні обласним, а тим паче селищним Радам. Перешкод і ускладнень у діяльності народних обранців стільки, що без усебічної достовірної соціологічної інформації й науково виважених рішень зрушити з місця візок застою і спрямувати його в колію перебудови надзвичайно важко.

Ось чому перше соціологічне дослідження міського фонду соціального моніторингу було присвячено вивченню думки депутатів про роботу міськради. Воно досить красномовно віддзеркалює складну, напружену, конфліктну соціально-психологічну атмосферу, що панує в Дніпропетровській міськраді та, мабуть, і в багатьох інших Радах.

Зауважимо, що в нашому першому анкетуванні взяли участь не всі депутати, що свідчить про своєрідне розуміння ними значення соціологічного дослідження, а найголовніше — про їхню громадську активність і сміливість. Щоправда, на повне охоплення анкетуванням ми не сподівалися. Аналіз і узагальнення відповідей (54 відсотки від загальної кількості міських депутатів) дає нам право судити про виразні тенденції з тих чи інших проблем.

Отже, на найголовніше запитання анкети: «Яка ваша загальна оцінка діяльності Дніпропетровської міськради за дев'ять місяців?» — маємо такі відповіді (тут і далі відповіді подано у відсотках).

Швидше незадоволений, ніж задоволений	46
Повністю незадоволений	22
Швидше задоволений, ніж незадоволений	25
Цілком задоволений	0
Важко відповісти	7

Домінуюче невдоволення роботою міськради перегукується з невдоволенням депутатів власним громадським служінням виборцям, про що наочно свідчить розподіл відповідей на запитання: «Чи задоволені ви власною депутатською діяльністю?».

Швидше незадоволений, ніж задоволений	46
Повністю незадоволений	16
Швидше задоволений, ніж незадоволений	27
Цілком задоволений	5
Важко відповісти	6

Як можна пояснити таке помітне невдоволення діяльністю Рад і власною роботою депутатів? Аналіз даних, одержаних під час опитування, дає змогу простежити прямий зв'язок їхнього незадоволення з якістю оцінок роботи й депутатських формувань, і виконавчих органів.

Наведемо розподіл відповідей на запитання: «Яка ваша загальна оцінка роботи органів міськради?».

Об'єкт оцінки	Позитивна оцінка	Негативна оцінка	Важко відповісти
Президія міськради	55	38	7
Постійна комісія, членом якої є депутат	56	40	4
Постійні комісії, до складу яких не входить депутат	28	14	58
Апарат Ради (консультанти, працівники секретаріату)	28	35	27
Відділи і служби міськвиконкому	16	71	13
Технічні служби виконкому (друкбюро, канцелярія, управління обслуговування будинку у справах)	44	36	20

Не важко помітити, що стосунки між депутатським формуванням і виконавчим комітетом досить ускладнені. А це свідчить про те, що ні депутатські, ні виконкомівські «команди» не здатні працювати разом як годинниковий механізм.

Вячеслав БІЛЕНЬКИЙ, Сергій ШЕВЧЕНКО.
Дніпропетровськ.

Продовження статті читайте в наступному випуску «Суспільного барометра».

ПРО СИМВОЛІКУ І НЕ ТІЛЬКИ

Чого хоче народ? Це головне запитання, знати відповідь на яке вкрай необхідно будь-якій політичній організації, якщо вона насправді хоче виробляти і запроваджувати в життя сучасну політику. Питання просте і водночас дуже складне, багатоскладове, суперечливе. Щоразу мова може йти не про якусь константу, а про складну рухому формулу національних інтересів, яка певним чином відображається у формулі громадської думки. До певної міри узагальнити її сучасну структуру можна, саме аналізуючи ставлення різних верств населення до питання національної символіки.

Отже, розглянемо узагальнені результати серії соціологічних досліджень, які в різний час, починаючи з весни й до кінця минулого року, здійснювали дослідницькі центри республіки під керівництвом таких відомих фахівців, як І. Бекешкіна, В. Кушерець, В. Небоженко, В. Тарасенко, М. Чурилов.

Насамперед, наскільки цікавиться громадськість дискусіями навколо питань символіки? Виявляється, що коли за розвитком соціально-політичних процесів у республіці уважно стежить абсолютна більшість опитуваних, то проблема символіки викликає помітний інтерес хіба що в п'ятої їхньої частини. У кожному разі за критерієм суспільної значущості вона зараховується ними у множині проблем на одне з останніх місць. Це залишається справедливим для більшості областей України. Нинішній прапор, герб і гімн УРСР влаштовують від 60 до 75 відсотків опитуваних, в той час як кількість тих, хто волів їх змінити, не перевищує 15 відсотків. Вирішувати ці питання більшість респондентів (до 70 відсотків) вважає за необхідне через всенародний референдум, а 20 відсотків опитуваних готові довірити вирішення цього питання Верховній Раді УРСР.

Степан ЛАВРИЧЕНКО, соціолог.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

...Можна по-різному ставитись до державних і національних символів. Можна навіть умовно стати на бік демократів і з розумінням поставитись до їхніх політичних смаків. Але ж, перефразовуючи відомий вислів, належало б сказати: «І все ж таки закон передусім!» На мій погляд, це стверджує, що до того часу, поки червоно-голубий стяг є державним прапором УРСР, його слід сприймати як законний незалежно від того, подобається це комусь чи ні.

І. ІЛЬКІВ.

Стрий
Львівської області.

...Україна не має свого герба та прапора. Гербом на Україні є копія герба Росії, а прапором — копія прапора Росії, до якого Сталін пришив унизу блакитну смугу й то назвав її лазоревою на честь Лазаря Кагановича — ката України. Навіть росіяни в нас на Україні підтримують жовто-блакитний прапор і герб — тризуб.

І. КАССАЛА.

Камінь-Каширський
Волинської області.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

НА ПЕРЕХРЕСТІ ДУМОК

Звертається до вас пенсіонерка з **Тернопільської області Доберчак Марія Миколаївна.** Сама я переселенка з Польщі, 1932 року народження. **Мені довелося жити при трьох державах: при** Польщі, тимчасово **при** Німеччині і, звичайно, в Радянському Союзі. Я здобула вищу освіту, заробила собі пенсію.

Ясно, що з трьох держав найкращою для мене є Радянський Союз. Сама я слабкого здоров'я, то за панської Польщі ніколи не здобула б **вищої освіти, бо в** сім'ї четверо дітей. У нас в селі був лише один чоловік, який закінчив університет, батько його мав 50 моргів землі. А я, бідна, пропала б, бо в наймах не мала здоров'я робити. Німці таких людей, як я, просто б винищили, бо їхня мрія була — залишити собі здорову **расу**, яка б гнула на них спину.

Радянська влада допомогла мені вижити, здобути вищу освіту. Але, звичайно, Радянська влада розрахована на добрих і чесних людей. А тепер сталася біда. Тернопільська міська рада приймає такі рішення, що навіть страшно подумати. Від учасників Великої Вітчизняної війни забирає пільги. Є у нас в Тернополі вулиця Карпенка, який загинув за Тернопіль, то вже **частину** її взяли й перейменували. Площу Перемоги — також перейменували. Ну, творять, що хочуть!

Нікому їх зупинити, застерегти. Наші люди пережили страшну війну! І я її пам'ятаю. Тож як мені важко в ці хвилини... Згадую людей, які були на фронті, як рвалися снаряди над їх головами. А нині чогось про це забувають і не думають, яка сила дала Радянському Союзу розгромити фашизм. Вже і по радіо тепер рідко почуєш про це. Ясно, тільки дружба між людьми різних національностей допомогла розгромити ненависного ворога. А сьогодні є вороги, які поставили собі за мету розвалити Радянський Союз. Я за Радянський Союз, за дружбу між народами різних національностей.

М. ДОБЕРЧАК.

Котляки
Тернопільської області.

* * *

Ось, нарешті, ми і дочекалися початку шляху до ринку. Вже бачимо підвищення цін. А вони чималенькі — в три-чотири рази вище за колишні. Бачимо й те, що назвали компенсацією. Тільки чому прийняли те, що вирішив «Центр», а не те, що готувало республіканське керівництво? Де ж наш суверенітет? Невже ми й далі будемо робити, що скаже нам «Центр»? Адже люди, які мають мінімальну пенсію — це люди приречені. Бо і за існуючих цін вони ледь зводили кінці з кінцями, а що ж буде тепер? Невже отих 65 карбованців вистачить, щоб бути не голодному і хоч якось прикрити грішне тіло?

Звичайно, коли б ці люди мали можливість купувати все за твердими державними цінами, можна було б ще якось виходити із скрутного становища. Але, на жаль, цього поки що немає.

Хотілося б знати, яким глуздом керувались люди, що схвалювали і підписували той документ? Старе гасло, що держава дбає про бідних — пусті слова.

Звичайно, пенсіонери не оголосять страйку. Тож навіщо про них дбати.

А поки що хотілося, аби наш уряд і Верховна Рада конкретно вказали, в яких магазинах отоварюються люди, про яких йде мова. Щоб не було ганьби на весь світ.

Сподіваюсь, редакція надрукує цього листа, щоб прочитали його всі шанувальники газети, особливо парламентарії. Хочеться почути, що вони скажуть з цього приводу.

О. БРУЩИНСЬКИЙ, ветеран праці, пенсіонер.

Сміла
Черкаської області.

ЯКИЙ МАНДАТ ПОТРІБЕН Д

«Пишемо» нову Конституцію України

ЗДАЄТЬСЯ, ВСЕ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ТОГО, ЩО МИ, ВИБОРЦІ, ХОЧЕМО ВІД СВОЇХ ДЕПУТАТІВ. ЧИ СТВОРЕННЯ ТАКОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЩОБ ВОДНОЧАС ЗАХИЩАЛО І НАШІ ІНТЕРЕСИ, І ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНІ, ЧИ БАЖАЄМО, АБИ ДЕПУТАТИ, ХТО НА ЩО ЗДАТНИЙ, БУЛИ ШТОВХАЧАМИ ІНТЕРЕСІВ КОЖНОГО ОКРЕМО ВЗЯТОГО ВИБОРЦЯ ЧИ ТО ГРУПИ ВИБОРЦІВ? ЩОБ УСЕ ВИРІШУВАЛА, ТАК БИ МОВИТИ, ПРОБИВНА СИЛА НАШОГО ОБРАНЦЯ? ОТ У ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ЦЬОГО І МАНДАТ ДЕПУТАТСЬКИЙ МОЖЕ БУТИ РІЗНОГО ГАТУНКУ: ІМПЕРАТИВНИЙ ЧИ ВІЛЬНИЙ. ЦЯ ПРОБЛЕМА ПОСТАЛА І ПЕРЕД РОБОЧОЮ ГРУПОЮ І, ЗРОЗУМІЛО, ПЕРЕД САМОЮ КОНСТИТУЦІЙНОЮ КОМІСІЄЮ ВЕРХОВНОЇ РАДИ. ЗАПРОШУЄМО ДО ДИСКУСІЇ З ЦЬОГО ПРИВОДУ. СВОЇ ДУМКИ І ПРОПОЗИЦІЇ НАДСИЛАЙТЕ ДО ПАРЛАМЕНТСЬКОГО ВІДДІЛУ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ». НА КОНВЕРТІ ЗРОБІТЬ ПОЗНАЧКУ «МАНДАТ». А СЬОГОДНІ МИ ПРОПОНУЄМО ВАШІЙ УВАЗІ ДВІ ПОЛЯРНІ ТОЧКИ ЗОРУ НАУКОВЦІВ. ГАДАЄМО, ВОНИ ЗАЦІКАВЛЯТЬ ВАС.

Право на відкликання — інструмент виборця

У ході розробки концепції нової Конституції висловлюється пропозиція замінити імперативний мандат на вільний. Думаю, це питання слід обговорити публічно.

НИНІ, як відомо, парламентарії виконують свої депутатські обов'язки, діючи на основі імперативного мандата, що передбачає відповідальність депутатів перед своїми виборцями на весь час виконання ними своїх функцій, право виборців давати накази своїм депутатам, заслуховувати звіти про виконання наказів тощо. Імперативний мандат також передбачає відкликання виборцями депутатів, які не виправдали їх довір'я. Саме завдяки імперативному мандату між депутатами і виборцями встановлюються тісні і постійні зв'язки, тобто виборці завжди можуть розраховувати на допомогу з боку свого депутата. Хочу заперечити тим, хто вважає, що імперативний мандат обмежує можливості депутата як представника народу, суб'єкта народовладдя, який повинен брати активну участь у вирішенні проблем не тільки свого виборчого округу, а й загальнодержавних. Вони передусім намагаються довести, що жорсткий зв'язок депутатів із своїми виборцями, коли останні мають змогу повсякчасно контролювати роботу свого депутата, заважає депутатам діяти активно, вчасно виявляти ініціативу. На мою думку, протиставлення мандатів депутатів з цього приводу є безпідставним. Навпаки, постійний зв'язок з виборцями може тільки допомогти депутатам зайняти правильну позицію у розв'язанні питань державного рівня, оскільки конкретна істина, яка враховує особливості місця та часу, безумовно, допоможе прийняти відповідне рішення більш загального масштабу.

Справжні причини негативного ставлення багатьох депутатів, а разом з ними і деяких науковців до імперативного мандата полягають в іншому. Депутати втрачають чимало часу на листування з виборцями, зустрічі з ними, виконання наказів, задоволення їхніх заяв та скарг. Крім того, нині через засоби масової інформації виборці знають, яку позицію займав їхній депутат у розв'язанні того чи іншого питання і не завжди згодні з ним. Розбіжність у позиціях може бути значною, але депутат в умовах імперативного мандата змушений майже завжди ставати на позиції своїх виборців.

Що ж, мабуть, це не так вже й погано, завжди орієнтуватися на виборців. Це і демократично, і для справи важливо.

Прихильники вільного депутатського мандата, обгрунтовуючи його необхідність і посилаючись з цього приводу на зарубіжний досвід, не враховують однієї важливої деталі. У наш час так званий вільний (загальнонаціональний) мандат уже не є справою самого депутата, він передусім пов'язується з його партійною приналежністю. На це вказують самі зарубіжні автори. Так, Конрад Хессе («Основы конституционного права ФРГ». М., 1981) пише, що вільний мандат не виключає можливості фактичного партійного тиску на депутата, а також те, що депутати не мають установки на підтримку основного напряму політики, за який народ проголосував на виборах.

На мою думку, є й інші переваги на користь імперативного депутатського мандата. По-перше, він позбавляє депутатів статусу «вільного стрільця», який від виборів до виборів може робити що завгодно, ніяк не зважаючи на інтереси своїх виборців. За існуючої системи виборів (поза партійними списками), депутат взагалі може керуватися у своїх діях тільки особистими інтересами, повністю ігноруючи інтереси та потреби жителів свого виборчого округу. По-друге, відкликання виборцями у будь-який час депутата, який не виправдав їхнього довір'я, є однією з найважливіших ознак справжньої демократії. Інша справа, що раніше це було нереально. По-третє, виборці у своїх житейських колізіях усе ж таки якоюсь мірою розраховують на депутатську допомогу, підтримку. По-четверте, відмова від імперативного мандата фактично позбавить громадян участі у політичному житті країни, бо депутати не виражатимуть інтересів виборців. По-п'яте, через скасування імперативного мандата і, передусім, через позбавлення виборців права відкликати депутатів, знизиться політична та соціальна активність населення.

Слід сказати, що тенденція виходу депутатів з-під контролю виборців проявляється у різних формах. Скажімо, ні Верховна Рада Союзу РСР, ні Верховна Рада Української РСР досі не прийняли законів про відкликання депутатів виборцями, хоча необхідність цього прямо випливає із Закону СРСР «Про статус народного депутата СРСР». Не поспішають депутати скласти реальні умови щодо реалізації цього важливого політичного права громадян. До того ж, дехто пропонує залишити імперативним мандат лише для депутатів місцевих Рад, а народним депутатам Української РСР надати вільний мандат. У такому разі йдеться про дискримінаційні заходи щодо окремої групи депутатів. На мою ж думку, навпаки: чим більше депутат віддалений від своїх виборців, тим міцнішими повинні бути організаційні форми, які зв'язують депутата зі своїми виборцями.

Таким чином, стоячи на позиції послідовної демократії, не слід руйнувати те, що за сприятливих умов може допомогти розвиткові народного самоврядування, політичної активності населення.

Володимир КОПЄЙЧИКОВ,
доктор юридичних наук.

Фото Вячеслава ПУШКАРЬОВА.

...АТ ПОТРІБЕН ДЕПУТАТОВІ?

...ституції ви-
...мперативний
... слід обго-

...впаки, постій-
...виборцями мо-
...помогти депу-
...правильну по-
...занні питань
...вня, оскільки
...а, яка врахо-
... місця та ча-
..., допоможе
...овідне рішен-
...ьного масшта-

посилаючись з цього приводу на зарубіжний досвід, не враховують однієї важливої деталі. У наш час так званий вільний (загальнонаціональний) мандат уже не є справою самого депутата, він передусім пов'язується з його партійною приналежністю. На це вказують самі зарубіжні автори. Так, Конрад Хессе («Основы конституционного права ФРГ». М., 1981) пише, що вільний мандат не виключає можливості фактичного партійного тиску на депутата, а також те, що депутати не мають установки

...дкликання — ...т виборця

...причини нега-
...ення багатьох
...азом з ними і
...ців до імпера-
...та полягають в
...ати втрачають
...а листування з
...стрічі з ними,
...казів, задово-
...заяв та скарг.
...і через засоби
...мації виборці
...озицію займав
... у розв'язанні
... питання і не
... з ним. Роз-
...позиціях може
..., але депутат
...ративного ман-
... майже завж-
... позиції своїх

...уть. це не так
... завжди орієн-
...виборців. Це і
... і для справи

...н вільного де-
...андата, обгрун-
... необхідність і

на підтримку основного напряму політики, за який народ проголосував на виборах.

На мою думку, є й інші переваги на користь імперативного депутатського мандата. По-перше, він позбавляє депутатів статусу «вільного стрільця», який від виборів до виборів може робити що завгодно, ніяк не зважаючи на інтереси своїх виборців. За існуючої системи виборів (поза партійними списками), депутат взагалі може керуватися у своїх діях тільки особистими інтересами, повністю ігноруючи інтереси та потреби жителів свого виборчого округу. По-друге, відкликання виборцями у будь-який час депутата, який не виправдав їхнього довір'я, є однією з найважливіших ознак справжньої демократії. Інша справа, що раніше це було нереально. По-третє, виборці у своїх житейських колізіях усе ж таки якоюсь мірою розраховують на депутатську допомогу, підтримку. По-четверте, відмова від імперативного мандата фактично позбавить громадян участі у політичному житті країни, бо депутати не виражатимуть інтересів виборців. По-п'яте, через скасування імперативного мандата і, передусім, через позбавлення виборців права відкликати депутатів, знизиться політична та соціальна активність населення.

Слід сказати, що тенденція виходу депутатів з-під контролю виборців проявляється у різних формах. Скажімо, ні Верховна Рада Союзу РСР, ні Верховна Рада Української РСР досі не прийняли законів про відкликання депутатів виборцями, хоча необхідність цього прямо випливає із Закону СРСР «Про статус народного депутата СРСР». Не поспішають депутати скласти реальні умови щодо реалізації цього важливого політичного права громадян. До того ж, дехто пропонує залишити імперативним мандат лише для депутатів місцевих Рад, а народним депутатам Української РСР надати вільний мандат. У такому разі йдеться про дискримінаційні заходи щодо окремої групи депутатів. На мою ж думку, навпаки: чим більше депутат віддалений від своїх виборців, тим міцнішими повинні бути організаційні форми, які зв'язують депутата зі своїми виборцями.

Таким чином, стоячи на позиції послідовної демократії, не слід руйнувати те, що за сприятливих умов може допомогти розвиткові народного самоврядування, політичної активності населення.

Володимир КОПЄЙЧИКОВ,
доктор юридичних наук.

Оновлення роботи Рад народних депутатів, наповнення її новим змістом залежить від того, хто входить до складу депутатського корпусу, які його зв'язки з виборцями, наскільки ефективно депутати реалізовують їх волю.

Дайте ж парламентарія... волю

ЩО Є ВОЛЯ?

Це не просто арифметична сума окремих індивідуальних воль. Тим більше, що за нею стоять різноманітні соціальні устремління, бажання, прагнення. В ній своєрідно поєднуються особисті й загальнодержавні інтереси, причому далеко не завжди переважає інтерес спільний. Нерідко групові, егоїстичні пріоритети й амбіції беруть гору. Це красномовно підтверджує практика роботи Рад народних депутатів різного рівня, у тому числі Верховної Ради [illegible]раїнської РСР, [illegible] народ[illegible] депутати відсто[illegible]ть не [illegible]альнодержавні, а інтереси свого регіону, своїх виборців.

Ця проблема набуде в недалекому майбутньому особливої ваги і значення, коли вибори депутатів відбуватимуться на принципово новій основі — на грунті нових партійних програм (платформ). За цієї умови врахування інтересів і волі виборців набуватиме виняткового значення. Зміст передвиборної кампанії полягатиме у боротьбі за кожного виборця, [illegible]робі переконати його голо[illegible] за [illegible]ну політичну платформу, оскільки вона і тільки вона відповідає його кровним інтересам.

На зміну існуючій мажоритарній виборчій системі, яка передбачає створення одномандатних територіальних о[illegible]ів, де [illegible] виборах перем[illegible] канди[illegible] який набрав найбільшу кількість голосів, прийде інша, оновлена система. Це не данина примхливій моді, а реальна життєва необхідність.

Існуюча система фактично пережила себе, вичерпала свої можливості, вимагає рішучих змін і оновлення. Вона, наприклад, практично не враховує думки виборців, які виявились у меншості, хоч насправді саме вона може бути єдино вірною, безпомилковою. Більшість проводить у життя свою волю нерідк[illegible] всупереч [illegible] меншості, я[illegible] позбавле[illegible] можливості захистити свої інтереси.

Подолати подібні суперечності можна лише завдяки створенню змішаної мажоритарно - пропорціональної багатопартійної виборчої системи, головний зміст якої полягає в тому, що виборець має голосувати не за конкретного кандидата, а за ту чи іншу партію, яка напередодні виборів сама визначає свою програму і своїх представників. Список партій і пропонованих ними кандидатів — єдиний для всієї республіки. При визначенні підсумків виборів партії ділять між собою місця в представницькому органі пропорціонально до кількості місць, отриманих їх представниками. В той же час інша половина депутатського корпусу формується за нині діючою схемою — територіально, за виборчими округами.

Цілком зрозуміло, що подібне трансформування виборчої системи призведе до якісних змін у системі відносин «депутат — виборці», зокрема до відмови від імперативного мандата для значної кількості членів депутатського корпусу.

НА ЗРАЗОК СЕРЕДНЬОВІЧНИХ ЗБОРІВ

Що ж означає імперативний депутатський мандат, в чому його зміст і практичне призначення?

Поняття «мандат» — латинського походження, а його аналогом в українській мові є слово «доручення». Словники тлумачать його як: 1) документ, що засвідчує повноваження пред'явника; 2) в державному (конституційному) праві — документ, що стверджує повноваження депутата, надані йому виборцями, інтереси яких він представляє; 3) основи, на яких грунтуються взаємовідносини між депутатом і виборцями в СРСР. В нашій країні за своєю природою і соціальним призначенням депутатський мандат є імперативним, тобто обов'язковим. На практиці це означає обов'язковість волі виборців для депутата, їх наказів, крім незаконних. Імперативність депутатського мандата, крім того, надає виборцям право у встановленому законом порядку відкликати депутата, який не виправдав їхнього довір'я.

Чи є подібна практика в інших країнах, чи можна її використати в наших умовах, коли наші традиційні уявлення про статус депутата зазнають рішучих змін?

Абсолютна більшість країн світу цей принцип не визнає, а в багатьох із них — категорично забороняється імперативний мандат за конституціями.

Накази, право відкликання депутата — всі ці явища вперше виникли як витвір середньовічних зборів представників окремих станів і до кінця XVII століття вони вичерпали себе, майже цілком втратили своє значення і зникли із практики роботи представницьких органів. Загальновідомо, що ідея імперативного мандата, коли виборці дають певні інструкції своєму депутату і вимагають їх додержання, використав в XVII столітті Жан-Жак Руссо в своїй теорії народовладдя (Швейцарія). В сьогоднішніх умовах принцип імперативного мандата, насамперед відкликання депутата, існує лише в окремих гірських кантонах Швейцарії та в деяких штатах США в роботі органів місцевого самоврядування. І це не випадково, оскільки саме на цьому рівні імперативний депутатський мандат довів свою доцільність і соціальну користь. Щодо загальнодержавного, загальнонаціонального представництва, то тут його роль значно перебільшено. Він нерідко стає гальмом розвитку представницької системи, оскільки уособлює архаїчні, рутинні форми зв'язків депутата з виборцями.

Основна внутрішня суперечність імперативного мандата полягає ось у чому. Народний депутат Верховної Ради має, розглядаючи всі питання державного життя, виходити із загальнонаціональних, загальнодержавних інтересів України. В цьому його головне покликання й обов'язок. Підміна, знецінення пріоритетів неприпустимі!

Натомість вимога дотримуватися наказів виборців та їх право відкликання перетворюють народного депутата Верховної Ради на уповноваженого певної групи виборців, а саму Верховну Раду — на збори уповноважених. Такі повноваження означають повну залежність від тих, хто довіряє, хто зобов'язує виконувати свої накази. І чи можливо досягти цього на рівні загальнодержавного представництва? Ні, неможливо, адже на довіреного покладається виконання не особистої чи групової волі довірителя, а обговорення і розв'язання загальних питань. Він фактично має справу не з вигодами своїх виборців, а з користю держави. Якщо депутат покликаний брати участь у політиці, то він стає причетним до влади, набуває певної її частки і тим самим стає, образно кажучи, вище своїх виборців. Така метаморфоза народного представника приводить до того, що виборці мають виконувати ті рішення, які їхній обранець приймав у рамках повноважень Верховної Ради. Можливі випадки — і практика переконливо підтверджує це, — що представник своїх виборців зобов'язаний діяти всупереч з їх бажанням і волею, оскільки у реальному житті специфічні потреби окремих груп виборців далеко не завжди збігаються з їх загальнодержавними інтересами.

НЕ «ШТОВХАЧ», А ДІЯЧ

Депутатська робота — особлива в тому розумінні, що це політична діяльність, де необхідні взаємні поступки, загальний консенсус, узгодження інтересів, які нерідко суперечать один одному. Це, так би мовити, загальний закон політики як окремої сфери людської діяльності, що безпосередньо виходить на інтереси всього народу, націй, класів, різноманітних соціальних груп. Парадоксально, але в таких випадках конкретний виборець відступає на другий план. На першому, природно, загальнонаціональні, державні інтереси. Як би не вчинив парламентарій, якого б напряму не дотримувався, він не повинен відповідати за ці дії перед конкретними виборцями. Воля вибор-

ців передає...
путата і за...
ся одне —...
До речі, де...
ником не ті...
ців, але й ...
не голосува...

Чи не то...
нах замі...
мандата д...
званого «ві...
У відповід...
тат не зв'я...
виборців, н...
ред ними і...
строково н...
Він вважає...
ком усього...
ний наказа...
ми, і підко...

...їй совісті (...
Закону ФР...
парламенту...
67 Консти...
Республіки...
цію і вико...
без зобов'...
дата.

Ну, а на...
сковує йог...
ративний м...
волікає ві...
(Ще раз на...
лише про ...
ної Ради ...
кож тих де...
бутньому ...
партійним...
вах багато...
ності на ви...
них канди...
кликання ...
абсурду. Р...
силить м...
на місцях,...
відальності...
тата за до...
му.

З'явивш...
лі револю...
перативни...
вав у рад...
льше 70 р...
ся не ст...
значенням...
скільки т...
«обиралис...
державної...
робили, а...
господарс...
комусь «...
ри, «діста...
матеріали...
малюків у...
що. Поді...
функції п...
пер. І всім...
депутатсь...

Однак ...
не може в...
є накази,...
вати.

Вихід ...
— вдоско...
родного д...
— відмов...
заперечно...
волі вибо...
важних п...
ше кажуч...
ративного...
безперечн...
правовом...
Це й слід...
нодавстві...
УРСР, "З...
родного д...
кої РСР,...
док відкл...
депутата ...

Дехто ...
вання, щ...
інституту...
дата спр...
вплив на...
і виборці...
ня наказ...
ло б спра...
ся про н...
депутат н...
ди.

ДЕПУТАТОВІ?

ВОЛЯ?

сто арифметич-
их індивідуаль-
більше, що за
різноманітні со-
мління, бажан-
. В ній своєрід-
ся особисті й
авні інтереси,
ко не завжди
ерес спільний.
ові, егоїстичні
амбіції беруть
асномовно під-
актика роботи
депутатів різ-
тому числі Вер-
Української
арс депутати
е загальнодер-
еси свого регі-
борців.
ма набуде в не-
йбутньому особ-
значення, коли
атів відбувати-
инципово новій
грунті нових
рограм (плат-
ії умови врахує-
ів і волі вибор-
ме виняткового
ст передвибор-
полягатиме у
ожного вибор-
реконч його
кону по-
форму, оскільки
вона відповідає
інтересам.
існуючій мажо-
орчій системі,
чає створення
х територіаль-
де виборах
ди який на-
пу кількість го-
інша, оновле-
Це не данина
оді, а реальна
хідність.
стема фактично
бе, вичерпала
сті, вимагає рі-
оновлення. Во-
, практично не
ки виборців, які
меншості, хоч
е вона може
вірною, безпо-
льшість прово-
свою волю не-
ч меншос-
вл можливо-
свої інтереси.
одібні супереч-
лише завдяки
змішаної мажо-
опорціональної
ої виборчої си-
ий зміст якої
у, що виборець
ти не за кон-
идата, а за ту
ю, яка напере-
сама визначає
у і своїх пред-
исок партій і
ними кандида-
для всієї рес-
визначенні під-
в партії ділять
ця в представ-
ні пропорціо-
лькості місць,
представника-
час інша поло-
ького корпусу
нині діючою
риторіально, за
ругами.
зуміло, що по-
ормування ви-
и призведе до
системі відно-
— виборці», зо-
ови від імпера-
та для значної
нів депутатсь-

РАЗОК
ЬОВІЧНИХ
ОРІВ

чає імператив-
кий мандат, в
ст і практичне

Оновлення роботи Рад народних депутатів, наповнення її новим змістом залежить від того, хто входить до складу депутатського корпусу, які його зв'язки з виборцями, наскільки ефективно депутати реалізовують їх волю.

Дайте ж парламентаріям волю

Поняття «мандат» — латинського походження, а його аналогом в українській мові є слово «доручення». Словники тлумачать його як: 1) документ, що засвідчує повноваження пред'явника; 2) в державному (конституційному) праві — документ, що стверджує повноваження депутата, надані йому виборцями, інтереси яких він представляє; 3) основи, на яких грунтуються взаємовідносини між депутатом і виборцями в СРСР. В нашій країні за своєю природою і соціальним призначенням депутатський мандат є імперативним, тобто обов'язковим. На практиці це означає обов'язковість волі виборців для депутата, їх наказів, крім незаконних. Імперативність депутатського мандата, крім того, надає виборцям право у встановленому законом порядку відкликати депутата, який не виправдав їхнього довір'я.

Чи є подібна практика в інших країнах, чи можна її використати в наших умовах, коли наші традиційні уявлення про статус депутата зазнають рішучих змін?

Абсолютна більшість країн світу цей принцип не визнає, а в багатьох із них — категорично забороняється імперативний мандат за конституцією.

Накази, право відкликання депутата — всі ці явища вперше виникли як витвір середньовічних зборів представників окремих станів і до кінця XVII століття вони вичерпали себе, майже цілком втратили своє значення і зникли із практики роботи представницьких органів. Загальновідомо, що ідея імперативного мандата, коли виборці дають певні інструкції своєму депутату і вимагають їх додержання, використав в XVII столітті Жан-Жак Руссо в своїй теорії народовладдя (Швейцарія). В сьогоднішніх умовах принцип імперативного мандата, насамперед відкликання депутата, існує лише в окремих гірських кантонах Швейцарії та в деяких штатах США в роботі органів місцевого самоврядування. І це не випадково, оскільки саме на цьому рівні імперативний депутатський мандат довів свою доцільність і соціальну користь. Щодо загальнодержавного, загальнонаціонального представництва, то тут його роль значно перебільшено. Він нерідко стає гальмом розвитку представницької системи, оскільки уособлює архаїчні, рутинні форми зв'язків депутата з виборцями.

Основна внутрішня суперечність імперативного мандата полягає ось у чому. Народний депутат Верховної Ради має, розглядаючи всі питання державного життя, виходити із загальнонаціональних, загальнодержавних інтересів України. В цьому його головне покликання й обов'язок. Підміна, знецінення пріоритетів неприпустимі!

Натомість вимога дотримуватися наказів виборців та їх право відкликання перетворюють народного депутата Верховної Ради на уповноваженого певної групи виборців, а саму Верховну Раду — на збори уповноважених. Такі повноваження означають повну залежність від тих, хто довіряє, хто зобов'язує виконувати свої накази. І чи можливо досягти цього на рівні загальнодержавного представництва? Ні, неможливо, адже на довіреного покладається виконання не особистої чи групової волі довірителя, а обговорення і розв'язання загальних питань. Він фактично має справу не з вигодами своїх виборців, а з користю держави. Якщо депутат покликаний брати участь у політиці, то він стає причетним до влади, набуває певної її частки і тим самим стає, образно кажучи, вище своїх виборців. Така метаморфоза народного представника приводить до того, що виборці мають виконувати ті рішення, які їхній обранець приймав у рамках повноважень Верховної Ради. Можливі випадки — і практика переконливо підтверджує це, — що представник своїх виборців зобов'язаний діяти всупереч з їх бажанням і волею, оскільки у реальному житті специфічні потреби окремих груп виборців далеко не завжди збігаються з їх загальнодержавними інтересами.

НЕ «ШТОВХАЧ», А ДІЯЧ

Депутатська робота — особлива в тому розумінні, що це політична діяльність, де необхідні взаємні поступки, загальний консенсус, узгодження інтересів, які нерідко суперечать один одному. Це, так би мовити, загальний закон політики як окремої сфери людської діяльності, що безпосередньо виходить на інтереси всього народу, націй, класів, різноманітних соціальних груп. Парадоксально, але в таких випадках конкретний виборець відступає на другий план. На першому, природно, загальнонаціональні, державні інтереси. Як би не вчинив парламентарій, якого б напряму не дотримувався, він не повинен відповідати за ці дії перед конкретними виборцями. Воля виборців передається на самого депутата і за ними залишається одне — право вибору. До речі, депутат є представником не тільки своїх виборців, але й тих, хто за нього не голосував.

Чи не тому в деяких країнах замість імперативного мандата дотримуються так званого «вільного мандата». У відповідності з ним депутат не зв'язаний волею своїх виборців, не відповідає перед ними і не може бути достроково ними відкликаний. Він вважається представником усього народу, не зв'язаний наказами чи дорученнями, і підкоряється лише своїй совісті (Ст. 38² Основного Закону ФРН). Кожний член парламенту, зазначено в ст. 67 Конституції Італійської Республіки, представляє націю і виконує свої функції без зобов'язувального мандата.

Ну, а наш депутат? Чи не сковує його ініціативу імперативний мандат, чи не відволікає від основної роботи? (Ще раз наголошую: йдеться лише про депутатів Верховної Ради республіки, а також тих депутатів, які в майбутньому обиратимуться за партійними списками). В умовах багатопартійності, наявності на виборах альтернативних кандидатів право на відкликання може призвести до абсурду. Його реалізація посилить міжпартійні чвари на місцях, послабить відповідальність народного депутата за долю держави в цілому.

З'явившись в СРСР на хвилі революційних процесів, імперативний мандат проіснував у радянському праві більше 70 років. Це пояснюється не стільки винятковим значенням цього інституту, скільки тим, що депутати «обиралися» формально. І державної політики вони не робили, а займалися більше господарськими справами: комусь «вибивали» квартири, «діставали» будівельні матеріали, влаштовували малюків у дитячий садок тощо. Подібні перерозподільчі функції притаманні їм і тепер. І всім зрозуміло, що не депутатські це обов'язки.

Однак фактично депутат не може відмовитися від них: є накази, які треба виконувати.

Вихід з такого становища — вдосконалення статусу народного депутата і передусім — відмова від принципу беззаперечної обов'язковості волі виборців для їх повноважних представників. Інакше кажучи, відмова від імперативного мандата викличе, безперечно, істотні зміни в правовому статусі депутата. Це й слід відобразити у законодавстві: Конституції УРСР, Законі про статус народного депутата Української РСР, Законі про порядок відкликання народного депутата тощо.

Дехто висловлює побоювання, що трансформування інституту імперативного мандата справить негативний вплив на стосунки депутатів і виборців, втратять значення накази виборців. Це було б справедливо, якби йшлося про недавні часи, коли депутат не мав реальної влади.

Сьогодні, коли державна влада дійсно переходить до Рад, а виборча система поступово стає принципово новою, імперативний мандат як інструмент набуває нових якостей. Вибори на основі партійних списків ставлять вибори в такі умови, коли він, уже знаючи програми і передвиборні заяви відповідних партій, обирає ту, яка відповідає його інтересам. Виборці голосують за відповідну партійну лінію, а не за окремих людей. Роль наказів у таких умовах відіграють ті платформи, з якими партії виходять на вибори і які отримали підтримку з боку виборців. Кандидати — представники окремих партій — зустрічаються з виборцями, роз'яснюючи цю платформу. Якщо ж вони обрані, то зустрічаються за допомогою відповідної партії з виборцями вже в новій якості. Тепер вони звітують не за свої особисті дії, а за реалізацію положень платформи своєї партії.

Втрата депутатом довір'я виборців реалізується через відмову його переобрання.

Петро МАРТИНЕНКО,
заступник директора Українського інституту міжнародних відносин, кандидат юридичних наук;

Віктор МЕЛАЩЕНКО,
доцент кафедри державного і адміністративного права Київського державного університету.

Вимога дотримуватися наказів виборців та їх право відкликання перетворюють народного депутата Верховної Ради на уповноваженого певної групи виборців, а саму Верховну Раду — на збори уповноважених.

Конрад Хессе: «Вільний мандат не виключає можливості фактичного партійного тиску на депутата».

Розбіжність в позиціях депутата і виборців може бути значною, однак депутат в умовах імперативного мандата змушений майже завжди ставати на позиції своїх виборців.

Анкета «Голосу України»

ВІЛЬНИЙ ЧИ ІМПЕРАТИВНИЙ?

1. Хто ваш депутат? ____________ (прізвище, ім'я та по-батькові депутата ____________ Верховної Ради України від вашого виборчого округу)

2. Які з наказів виборців він виконав? ____________

3. Що ви про це знаєте? ____________

4. Чи брали ви участь у зустрічах виборців з депутатом Верховної Ради УРСР по вашому виборчому округу? ________ (так, ні)

5. Чи задовольняє вас робота вашого депутата у Верховній Раді УРСР (якщо ні, то чому?) ____________

6. Яким, на вашу думку, має бути мандат: а) вільним? б) імперативним?

7. Ваш вік ________ 8. Фах ________ 9. Стать ________

10. Де ви мешкаєте? ____________ (область, район, назва населеного пункту)

Будемо щиро вдячні, якщо ви не пошкодуєте часу і дасте відповідь на наші запитання.

ЧОРНОБИЛЬСЬКА ТРАГЕДІЯ ЯК ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

«МИ РОЗУЧИЛИСЬ НАВІТЬ ПЛАКАТИ ПО-ЛЮДСЬКИ»

Смертоносне полум'я четвертого реактора, що п'ять років тому роздерло опівнічне небо над Прип'яттю, різко висвітлило і поле української національної культури. Недарма ж той страшний слід, який залишив на духовній ниві нашого народу тоталітарний режим, нерідко називають «духовним Чорнобилем». Так, вибух стався в Чорнобилі, але трагедія не обмежується тільки цим поліським містом і радіоактивними викидами, що засмітили сплюндровану землю на великій території. Трагедійний ряд продовжується екологічними, мовними, етичними та іншими проблемами.

І хоч панно Юрія Легенького «Чорнобильська містерія» — твір доволі алегоричний, з використанням канонічних сюжетів християнської іконографії і слов'янської міфології, символи сучасності наскрізь пронизують увесь мистецький задум художника. Власне, з цього й почалася розмова оглядача з питань культури нашої газети й автора «Чорнобильської містерії».

ПАРАДОКСАЛЬНО, АЛЕ В НАС НАЧИСТО ВИТРАВЛЕНО СВІТОСПРИЙНЯТТЯ ТРАГІЧНОГО, МИ НЕ МАЄМО В ЦЬОМУ ПОТРЕБИ. І ЦЕ СТРАШНО. АДЖЕ ЙДЕТЬСЯ ПРО НАРОД, ІСТОРІЯ ЯКОГО СКЛАДАЄТЬСЯ З СУЦІЛЬНИХ ТРАГЕДІЙ. НЕВЖЕ ОТОЙ ПОСТІЙНИЙ БІЛЬ ТАК ОБПАЛИВ НАШУ ДУШУ, ЩО З ТАКОЮ ТУПОЮ БАЙДУЖІСТЮ СПРИЙМАЄМО НАВІТЬ ВЛАСНЕ ГОРЕ?

— Мабуть, невипадково, Юрію Григоровичу, працюючи над «Чорнобильською містерією», ви звернулися до традицій українського мистецтва? Адже напрошуються відповідні паралелі, які відразу, так би мовити, вловлює глядач...

— Знаєте, мені не хочеться заглиблюватись у художній аналіз власної роботи. Зрештою, самого глядача не так цікавить, як зроблена картина — то хліб мистецтвознавця. А ось, що саме спонукало художника взятися за роботу, чим викликана поява картини — інша річ. Що я найперше хотів сказати? Що Чорнобиль не можна розглядати локально як нещасний випадок. Чорнобиль — символ нашого часу. Зловісний символ.

У цій трагедії приголомшує багато що. І насамперед, як мені здається, байдужість до людського горя, показне співчуття людям, що живуть на землі, посипаній стронцієм. Чорнобильське горе сприймається передусім як факт, зв'язаний з конкретною аварією на конкретному об'єкті. Досить пригадати кілька телевізійних репортажів з благодійних акцій, де збиралися кошти для потерпілих, щоб у цьому ще раз переконатися. Парадоксально, але в нас начисто витравлено світосприйняття трагічного, ми не маємо в цьому потреби. І це страшно. Адже йдеться про народ, історія якого складається з суцільних трагедій. Невже отой постійний біль так обпалив нашу душу, що з такою тупою байдужістю сприймаємо навіть власне горе?

— Та, мабуть, особливо дивуватись і не варто. Адже з перших років нашої новітньої історії ми свої трагедії назвали оптимістичними. А таку загальнолюдську цінність, як «милосердя», оголосили «буржуазним пережитком». Та й сьогодні, за нашого суспільного жебрацтва — як духовного, так і матеріального — крім оптимізму й соціалістичних ідей, у нас нічого не зосталося. То чи додасть нам моральних сил образність трагічного, коли саме життя навкіл таке безрадісне?

— Я маю на увазі інше. Мова йде про трагічний світогляд, отой потрібний естетичний стан для часу, культури, зрештою — для буття самої нації. Адже трагічне переживання спонукає людину триматися за берег життя. І в такому трактуванні трагедії є іскра радості Життя і Буття нації. І немає нічого гіршого за жалюгідне бездуховне існування, де місця для трагедії не знаходиться.

— Що нам сьогодні бракує культури, то, очевидно, нікого в цьому не треба переконувати. І це попри всі трагедії, які пережив наш народ у цьому столітті. Чи не спростовує це вашу тезу, що розвиток культури відбувається через трагедійні площини?

— Справді, культура наша, як то кажуть, — далі нікуди. Чому? Бо ми не стали над нашою трагедією, не очистилися болем, ми взагалі раніше прагнули не помічати того, що відбувалося довкола. Культура сторониться людських страждань, а політики підмінюють трагедію катастрофою, а коли й уживають це слово, то вкладають у нього інший зміст. І впевнений, що апогей трагічного ще за горизонтом. За горизонтом минулого й майбутнього.

— Сьогодні ми зіткнулися ще з однією проблемою: досвід трагедії після Чорнобиля став невідворотною реальністю й потребує культурної аури піднесеності.

— Так, саме піднесеності. Досвід страху, боязні, болю повинен перерости в досвід трагедії, культивування трагічного світогляду. Згадаймо народні думи, козацькі і стрілецькі пісні — вони буквально пронизані цим досвідом. В них ми відчуваємо подих піднесеного й чистого життя.

А скільки високих сліз у Шевченковій поезії! Та біда наша в тому, що ми розучились по-людськи плакати і над своїм, і над чужим горем. Все якось скрадливо, мимохідь і, звісно, не до речі... Начебто й життя якесь чуже, а не своє.

— Але це справді нелегко — переглядати наш внутрішній світ. Бо ж скрізь звучали бравурні марші, ми, як на солдатському плацу, крокували у «світле майбутнє», а де опинились?..

— Нам треба всім усвідомити, що трагедія — суто людський феномен, хоч плаче і трава, і дерево, і безсловесна тварина... «Сльози» як філософська універсалія — то нитка, якою зв'язаний наш світ. Правда, вона надзвичайно ефемерна, але й конче потрібна.

— І все ж таки давайте знову повернемося до «Чорнобильської містерії».

— Для мене Чорнобиль — це насамперед Людина, яка живе за колючим дротом зони — як, зрештою, і вся наша культура, вся наша країна, — і ніяк не може скинути зі своєї душі це гнітюче відчуття. Доля цього в'язня — це й моя доля. Я також заложник і в'язень... Мій телеекран так і залишається невимкнутим у пустій запломбованій квартирі з весни вісімдесят шостого. Мерехтять політичні тіні, звучать промови, гримлять аплодисменти... Спорожнілими вулицями нишпорять чи то собаки, чи то вовки, на саркофазі світиться лик Софії... Старий Кобзар і дівчинка з восьминогим лошам присіли відпочити на галявині...

— Але всього цього немає на картині.

— Зате воно живе в моїй душі, не дає їй спокою. Це та основа, на якій відбувається злиття з дивовижною істотою міста-людини, яка й породжує всі образи-привиди. До речі, те, про що я вище згадував, також проситься назовні. Моє завдання в мистецтві передусім зводиться до того, щоб побачити предметні реалії Трагедії як людиноподібної істоти, з їх людською долею і людським серцем. Адже і звізда Полин, і комета Галлея — це вічноживуча людина або та, що встигла народитись і померти в межах циклу повернення космічного тіла.

Я малюю косарів на отой біблейський мотив «універсальних жнив», коли «земля визріла». Малюю сівача — дівчину в українському вінку, яка кидає зерно в землю, а зверху вертоліт сипле на ту ж землю жовтий пісочок... Малюю Велику Матір нашу, малюю праотця всього земного... Малюю покладання в могилу...

Це начебто позачасовий погляд, чи точніше — той, що проходить через площину століть, коли співучасники однієї події буття історії України стають й учасниками символічної драми - містерії, з якої постає моє світосприйняття й суть чорнобильської трагедії.

— Що насамперед повинно бути властивим для митця?

— Ідентифікація. Здібність ототожнювати себе і предмет зображення. З цього, власне, починається й цим закінчується справжня творчість.

— Дякую, Юрію Григоровичу! Сподіваюсь, що наші читачі побачать вашу роботу.

Розмову вів Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

На знімках: художник Юрій Легенький; фрагмент «Чорнобильської містерії».

РОЗСІЯТИ ТЕМРЯВУ

Під таким девізом 8 травня на всіх континентах планети відзначається Всесвітній день Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Його запозичено з висловлювання великого гуманіста Альберта Швейцера, який вважав червонохресний рух символом людської надії. Цей заклик став водночас і девізом Всесвітньої кампанії на захист жертв війни, організованої Міжнародним співтовариством Червоного Хреста. Ідея про необхідність цієї глобальної миротворчої акції народилася від усвідомлення кричущої суперечності міжнародних зобов'язань реальному захисту основоположних прав людини в умовах нескінченних збройних конфліктів, що виникають у різних регіонах світу.

Для нас, радянських людей, Всесвітній день Червоного Хреста набуває особливого змісту. Адже проходить він завжди напередодні всенародного свята Перемоги. Тому сьогодні ми з великою вдячністю згадуємо про мужність та героїзм учасників Великої Вітчизняної війни, а серед них — багатьох славних вихованців Товариства Червоного Хреста, які на фронті і в тилу самовіддано рятували життя поранених. Адже тільки Український Червоний Хрест підготував і направив на фронт понад сто тисяч медичних сестер, санінструкторів і сандружинниць. І кожна з них робила все, щоб наблизити Перемогу.

Вони були поруч з льотчиками і саперами, артилеристами і моряками. Брали участь у сміливих партизанських рейдах по ворожих тилах. Нехтуючи втомою, працювали в польових евакогоспіталях, віддавали свою кров для врятування життя героїчних захисників Батьківщини. Варто згадати, що тільки за роки війни 5,5 мільйона чоловік стали донорами. 90 відсотків становили жінки.

У грубих солдатських чоботях, у шинелі не за зростом, з незмінною санітарною сумкою через плече — такою запам'яталася бійцям Марія Захарівна Щербаченко. Сестра милосердя, вона зі зброєю в руках боролася з ненависним ворогом. За мужність і відвагу, виявлені при форсуванні Дніпра, їй присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

У двадцять років цього високого звання була удостоєна санінструктор Марія Савелівна Шкарлетова з Харківщини. Тільки під час висадки десанту на західному березі Вісли вона винесла з поля бою сто поранених. Гідно оцінив подвиг Марії Савеліївни і Міжнародний Комітет Червоного Хреста — першою на Україні вона була нагороджена його найвищою відзнакою — медаллю Флоренс Найтінгейл.

Цим знаком високого гуманізму в нас у республіці відзначено також Марію Захарівну Щербаченко, Надію Антонівну Бойко з Донецька, Клавдію Василівну Бутову з Севастополя, Євдокію Павлівну Варцабу з Тернополя, Людмилу Антонівну Родіонову, Наталю Тихонівну Вознюк і Людмилу Іванівну Чернову з Києва, Марію Дмитрівну Сердюк з Луганська, Ольгу Іванівну Комелєву з Білої Церкви, Поліну Михайлівну Гусак зі Львова.

Всього ж у країні медаллю Флоренс Найтінгейл нагороджено 46 жінок, учасниць Великої Вітчизняної війни. А це ще одне свідчення всесвітнього визнання високого людинолюбства, самопожертви і героїзму радянських медсестер, санінструкторів і сандружинниць. Завдяки своєчасній та кваліфіковано поданій медичній допомозі вдалося повернути в бойові частини більш як половину поранених. В цьому заслуга і славних вихованців Товариства Червоного Хреста. Золотими літерами вписані їх імена в героїчний літопис Великої Вітчизняної.

Людяність, милосердя, доброта. Нині ці поняття набувають особливого змісту. Жорстокі форми протистояння у суспільстві не сприяють благоденству людей. Повсюди відчувається соціальна напруженість, викликана кризою економіки, розвалом споживчого ринку, криміногенною ситуацією.

А хто найбільше потерпає під час міжнародних конфліктів і страйків? Звісно, самотні люди похилого віку, сироти, солдатські вдови, багатодітні сім'ї.

Звідси закономірне прагнення республіканської організації Товариства Червоного Хреста наполегливо впроваджувати у життя лінію соціального захисту інвалідів, стариків, знедолених та неімущих.

Однак можна було б зробити значно більше, об'єднавши зусилля всіх заінтересованих громадських організацій і фондів. Я вже не кажу про виняткову роль Рад народних депутатів у питаннях гуманізації суспільних відносин. Це і необхідність прийняття, нарешті, закону, який захищав би людину від її народження до смерті, і повсюдне створення на місцях координаційних комісій у справах соціально незахищених верств населення. Звичайно ж, і підтримка Служби милосердя Українського Червоного Хреста, адже тільки торік 4 тисячі сестер милосердя Товариства подали допомогу вдома більш як 113,5 тисячі самотнім хворим похилого віку, п'ята частина яких — інваліди війни. Але ж тих, хто потребує допомоги, значно більше. Втім, за умов ринкової економіки ми не тільки не зможемо задовольнити цієї потреби, але й, мабуть, будемо змушені терміново скорочувати штати Служби милосердя. Адже за попередніми розрахунками нестача коштів на її утримання становить понад 5 мільйонів карбованців. Єдина надія — на державні дотації принаймні у межах забезпечення медико-соціальною допомогою хоча б тих 200 тисяч людей похилого віку, які вже просто неспроможні обійтися без сторонньої допомоги.

Велике занепокоєння викликає сьогодні екологічна ситуація в республіці. Гостро дає себе знати чорнобильська катастрофа. Тому відповідно до прийнятої центральним комітетом Товариства Комплексної програми гуманітарної допомоги населенню потерпілих районів відправлено понад 100 тисяч одноразових шприців, доставлено 1,5 тисячі тонн екологічно чистих продуктів на суму більш як один мільйон карбованців, додатково виділено 213 посад сестер милосердя Червоного Хреста та спецавтотранспорт.

З фондів Товариства жертвам Чорнобиля вже виплачено 6 мільйонів карбованців. На два мільйони закуплено медичного обладнання для лікувально-профілактичних установ республіки, 215 тисяч карбованців одержали багатодітні сім'ї, інваліди і діти-сироти з районів українського Полісся.

Однак сьогодні і Червоному Хресту теж потрібна підтримка. Бо тільки тоді ми будемо врятовані, коли проблеми милосердя вирішуватимуться на державному рівні. Коли будуть нарешті виконуватися державні постанови з питань соціального захисту населення. Коли на порядок денний роботи Верховної Ради УРСР, державних органів будуть поставлені питання про розробку соціальних нормативів захищеності людини. Коли милосердя буде пов'язано з планами соціально-економічного розвитку на всіх рівнях. Одним словом, настав час внести струмінь перебудови й у цю сферу нашого життя, щоб доброта і благодійність стали конкретною справою всіх і кожного.

Іван УСІЧЕНКО,
голова Товариства Червоного Хреста України,
народний депутат СРСР.

Служимо людям

НАЙВРАЖАЮЧЕ у цій історії було те, як 9—10-літнє хлоп'я, син водія багатотонного рефрижератора «алки» з далекої Швеції, ридаючи, розповідав своєму батькові крізь сльози про біль і страждання хворих, котрих він побачив у відділенні неврології центральної лікарні Жовтневого району міста Києва. І батько, теж не без хвилювання вислухавши сина, зробив висновок: «Ми повинні їм допомогти!»

«Їм» — це нам, киянам. У цей важкий для всіх нас час багато хто простягає Україні руку допомоги, навіть коли між нами — тисячі кілометрів. Так, як, приміром, церкви християн віри євангельської з шведських міст Карлскроне і Лінкепінг. Адресат тут, у Києві — Союз християн віри євангельської України. А посередник, точніше, найзацікавленіша сторона — Жовтнева районна Рада народних депутатів столиці України.

Тож допомагали мені показувати всі дарунки щиросердих шведів аж кілька «гідів» — Микола Адамович Мельник, голова Союзу ХВЄ України, Михайло Миколайович Царенок, головний лікар лікарні, та голова Жовтневої районної Ради народних депутатів Василь Олександрович Сторожук. Четвертим був директор щойно створеного центру милосердя Союзу християн віри Євангельської Віктор Андрійович Шевчук.

Михайла Миколайовича Царенка, людину вкрай заклопотану, рідко можна побачити у такому доброму настрої. Нині ж він аж світиться радістю — який керівник медичної установи не позаздрить нині головлікарю, котрому, як манна небесна, і функціональні ліжка, і каталки для транспортування хворих, і медикаменти, і предмети догляду за хворими, і... всього не перелічити.

— Як виникла ідея допомоги? — перепитує голова Союзу ХВЄ України Микола Адамович Мельник. — У травні минулого року ми вперше тепло зустрічали наших братів по вірі з далекої Швеції на III Всеукраїнському з'їзді Союзу. Справа в тому, що з 1927 року українські християни віри євангельської не мали зв'язків із закордоном. Завдяки перебудові, політиці миру, людській єдності, прийняттю Закону про свободу совісті та релігійні організації ми, образно кажучи, вийшли з катакомб, відкрилися світові і відкрили світ самі. Нещодавно, 13—15 березня, відбувся наш Союзний з'їзд, на якому теж були посланці організацій церков ХВЄ з різних країн. Гості з-за кордону побували у нас, в Києві, зокрема в Жовтневому районі, на території якого знаходиться наш молитовний будинок. Цікавилися нашим життям, побачили всю складність нинішньої ситуації з економікою і запитали: чим допомогти?

Якраз перед цим побували у Жовтневій районній Раді народних депутатів. Доводили, що наш обрядовий будинок нині не відповідає вимогам часу, адже община об'єднує понад 600 чоловік, просили у місцевої влади майданчик під будівництво цілого комплексу, до якого б входили центр милосердя і добродійства, молитовний будинок, біблійний коледж та будинок для престарілих. Нас там зустріли привітно, з розумінням поставилися до прохань численних віруючих, і, зрозуміло, ми не могли не запитати: «А яка допомога потрібна Раді від нас, віруючих?». Бо ж ми так само щиро, до серця сприймаємо болі і незгоди нашого часу і прагнемо попри все робити людям добро, особливо хворим, немічним, малозабезпеченим. Так от і виникла ідея допомоги, тим більше, що брати по вірі з-за кордону щиро відгукнулися на наше прохання про допомогу.

Шведська «алка» — багатотонний рефрижератор — проїхала понад дві тисячі кілометрів. Три дні були в дорозі пастор Фолк Стен та його колеги. До Києва прибули напередодні Великодня і хоч які були втомлені — побували у палатах, відділеннях лікарні, вочевидь побачили наші труднощі. Щиро, по-людському співчували немічним, навіть зронили сльозу. До речі, вантаж рефрижератора українською митницею оцінено на суму близько 100 тисяч доларів. Оце справді великодній подарунок од шведських віруючих нашим хворим!

Уже залишаючи склад, де рівненькими стосами були складені коробки з написами «ліки», «продукти», «предмети догляду за хворими» й навіть... «горіхи», подумала: а від них ніби тепліє все навкруги. Бо ж справді, збирали, пакували, вантажили і везли їх сюди, за тридев'ять земель, добрі та щирі люди.

«Ми служимо людям», — сказав на прощання Микола Адамович Мельник. Благородна мета.

Ірина НАГРЕБЕЦЬКА,
голова постійної комісії з питань гласності, самоврядування, зв'язків з громадськими та релігійними організаціями Жовтневої районної Ради народних депутатів міста Києва.

У цей важкий для всіх нас час багато хто простягає Україні руку допомоги, навіть коли між нами — тисячі кілометрів.

Вантаж рефрижератора українською митницею оцінено на суму близько 100 тисяч доларів. Оце справді великодній подарунок од шведських віруючих нашим хворим!

«Зірки» світового спорту

ЯКИЙ ВІН — СТЕФАН ЕДБЕРГ?

Він не любить розмовляти з журналістами, тому інтерв'ю зі шведським тенісистом Стефаном Едбергом — рідкість. Бесіду з ним кореспондента німецької газети «Вельт» (Гамбург) можна вважати репортерською вдачею.

— Ви вже давно один з найсильніших у світовому тенісі і виступаєте частіше за своїх колег, які входять до еліти. Але на відміну від деяких завжди маєте вигляд відмінно підготовленого фізично. У всіх, хто бачить вас на корті, виникає відчуття, що гра в теніс дає вам велику насолоду. Чи не так?

— Я люблю теніс, і це мій головний стимул. Але і проблеми, звісно, існують. Ось уже майже дев'ять років я виступаю як професіонал. Ви не повірите, часто зранку хочеться полежати в ліжку, пропустити тренування.

— Чому ж ви так не робите? Адже грошей зароблено достатньо.

— Облишмо гроші. Хоча це й важливо, адже теніс — моя робота, і я прагну виконувати її якнайкраще. Це примушує тримати себе загнузданим. У мене ще є резерви. Бачте, до 14 років удари зліва я виконував двома руками. Але потім мій тренер переконав мене в тому, що ці удари краще наносити однією рукою. І сьогодні такі удари в мене найсильніші. А от справа, із задньої лінії, вони ще далекі від досконалості. Смішно, але в юності подібний удар був моїм козирем. Як бачите, багато змінюється. Але я оптиміст, вважаю, що зможу ще поліпшити свою гру.

— І в плані фізичної підготовки?

— Вважаю, що саме з цим у мене проблем немає.

— Але ж є науково розроблені програми підготовки тенісистів?

— Мені вони нецікаві. Можливо, мені поталанило зі статурою. Щоправда, моя гра дуже залежить від роботи ніг. Їх я регулярно треную — спеціальними підскоками, спринтерським бігом. Під час пауз між турнірами бігаю довгі дистанції. Але це, повірте, все.

— А чи піднімаєте штангу?

— Ні. Що робитиму з накачаними біцепсами на корті? Щоб зустріти м'яч у необхідний момент, залізні м'язи не потрібні.

— Після тогорічних турнірів у Мюнхені та Дюссельдорфі говорили, що, програючи, ви не дуже чинили опір...

— Ці докори, не приховую, мене дратують. Тим більше, що я дуже люблю перемагати на турнірах і завжди прагну тільки перемог. Можете мені повірити.

— Як ви ставитесь до того, що преса і болільники інколи говорять, ніби гра Стефана Едберга стала нудною? Це вас не зачіпає?

— Я знаю, що про це говорять. Але це несправедливо. Що оцінюється? Шоу чи гра? Я шукаю свої шанси в атакуючому тенісі, і мені досить часто вдаються видовищні розиграші м'яча.

— Але емоцій ніколи не виказуєте?

— Коли я був дитиною, батьки і тренер говорили мені, що від вияву емоцій мало зиску. Я дозволив себе умовити і стараюся грати, не виявляючи ні образ, ні захоплень. Не кидаю на корт або в повітря ракетку, не вигукую дико. Завжди прагну оптимальної гри, і, думаю, це мені вдається. Якщо б молоді тенісисти попросили в мене поради, я б їм сказав: наполегливо тренуйтеся, віддавайте всі сили грі, будьте дисциплінованими і цілеспрямованими.

— Здається, ви єдиний тенісист зі світової еліти, який обходиться на турнірах без великого почту.

— Ви правильно підмітили. І мені байдуже, як вчиняють інші. Я не люблю, коли навколо мене «крутиться» багато людей. Сам відповідаю за себе. Мені цілком досить, коли поруч подруга і тренер Тоні Піккарт. Звичайно ж, повністю довіряю своїм батькам. Але це вже зовсім інше. Та вони й не супроводжують мене з турніру на турнір.

— Але ж Тоні Піккарт працює тепер і з англійською командою, яка виступає на Кубку Девіса?

— Проблем немає. Завдання у нас чітко розподілені. Працюємо разом ось уже протягом семи років, і все йде нормально.

— Коли чуєш, як ви це говорите, уявляється, що ніби ніколи не потрапляєте в критичні ситуації...

— Я мушу повторити: для мене секрет успіху — в роботі. Якщо справи йдуть не так добре, як потрібно, беру на кілька днів відпочинок і ретельно аналізую ситуацію, свої невдачі у грі. При цьому я завжди залишаюся оптимістом: я вірю в себе.

— Складається враження, що у вашому житті відсутні гострі моменти, що ви всім задоволені...

— Так, тому що вважаю себе порядною людиною, чесним у всіх своїх справах.

— Що скажете про ваше співробітництво із засобами масової інформації?

— Дев'яносто відсотків журналістів уміло роблять свою справу і поважають спортсменів. І ми їм платимо тим же. Співробітництво з репортерами важливе в багатьох аспектах. І якщо ми взаємно визнаємо необхідність такого співробітництва, все в порядку...

На фото: Стефан Едберг.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Велоспорт. Нинішня велогонка Миру змінює маршрут. Тепер її етапи проляжуть виключно шляхами Чехословаччини та Польщі: від Праги — до Варшави. Раніше ці змагання приймала ще й Німеччина (її східна частина).

У складі збірної Радянського Союзу — виключно дебютанти. Цікава деталь: переможець гонки в індивідуальному заліку дістане приз — автомобіль «Шкода-прем'єр».

Хокей. Наступний чемпіонат світу, який відбудеться у Празі, розігруватиметься за новою системою. Збільшиться кількість учасників. Їх стане 12. Розбиті на дві підгрупи, вони спершу змагатимуться на попередньому етапі. Потім ігри проводитимуться з вибуванням. Вінцем турніру стане фінальний поєдинок.

Думки фахівців щодо нововведення розділилися. Але більшість схильна до того, що зміна системи чемпіонату надасть йому нового імпульсу. Бо останнім часом інтерес до цих змагань помітно знизився.

Республіканський не тільки для «профі»

Скажіть, хто з футболістів не мріє про те, щоб вийти на поле головного стадіону республіки? Не кожному це вдається. Я вже не кажу про гру. А ось сільським хлопцям пощастило виступити на полі, де виблискувало багато відомих гравців Європи, світу.

Директор Республіканського стадіону Сергій Демидов дав позитивну відповідь, коли керівники двох сільських команд Київщини і Миколаївщини попросили дозволу на проведення... товариського матчу. І не на запасному полі, а прямо на зеленому килимі, який обрамляють стотисячні трибуни. На ньому помірялися силами футболісти райцентру Макарів і села Нечаяного, що на Миколаївщині. Перші захищають честь району в чемпіонаті Київської області, а нечаянський «Колос» виступає в першості республіки серед команд колективів фізкультури.

Ті, хто потрапив на стадіон, навряд чи одразу визначили, що грають не команди майстрів. Бо на полі було все: і стрімкі проходи нападаючих, і красиві удари по воротах, і карколомні кидки голкіперів. Були й аплодисменти за дотепний пас, багатоходову комбінацію. А перемогла у цьому матчі команда Макарова — 1:0.

Думаю, що сільські футболісти ніколи не забудуть цієї гри і добре зробила адміністрація Республіканського стадіону, що дозволила провести цей матч. До речі, в обох командах були молоді гравці, які цілком можуть претендувати на місце в команді динамівського дубля, що дуже невдало виступає зараз. Отже, нехай селекціонери уважніше придивляються до сільських футболістів.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

На знимку: момент гри на Республіканському стадіоні сільських команд.
Фото Анатолія КОЛІСНИКА.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник редактора — Олександр Білик.
Чергові редактори — Володимир Скачко, Світлана Писаренко.
Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.
Випусковий — Олексій Бондаренко.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Леся Онищенко, Галина Каблак, Галина Адамович, Антоніна Голик, Валентина Лукаш, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Сергій Скаженюк.
Лінотипісти: Віктор Процун, Раїса Гринюк.

* * *

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03150881.